శ్రీ రాజా వాద్రేవు విశ్వసుందర రావు బహద్దరు
జమీందారుని వివాహ మహోత్సవాశీర్వచన
పద్యరత్నావళి

87

MARRIAGE GREETINGS.

OF

SREE RAJA

VADREVU VISWASUNDARA RAO,

BAHADUR, ZAMINDAR OF VEGAYAMMAPETA

GODAVARI Dt.

MANJUVANI PRESS; ELLORE.

1911.

PRINTED & PUBLISHED BY N. CHALAPATI RAO.

శ్రీ

సూర్యాంజేయస్వామినేనమః.

శ్రీరాజా వా[illegible] విశ్వసుందరరావు బహద్దరు

వివాహ మహోత్సవాశీర్వచన
పద్యరత్నావళి.

Vivaha Mahostsavaseevachana

పలువురు పండితులచే [illegible]

ఏలూరు

మంజువాణీ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించి ప్రచురింపబడియె.

1911.

శ్రీ

మార్కండేయ స్వామినేనమః.

శ్రీ [illegible] విశ్వాసు [illegible] జమీందారుగారి

వివాహ మహోత్సవాశీర్వచన పద్యరత్నావళి

విషయసూచిక.

Sree Rajah Vadrevu Viswasundara Rao,

Sree Balatripura Sundarmma.

శ్రీ

మార్కండేయ స్వామినేనమః.

శ్రీరాజా వాడ్రేవు విశ్వసుందరరావు బహద్దరు జమీందారుని

వివాహ మహోత్సవాశీర్వచన పద్యరత్నావళి.

క్రీ తి క.

శ్లో కము.

శ్రీమద్ధ్యాయామి మిథ్యా చకచకవికచ చైచిత్ర్య సత్యస్వరూపమ్
హృద్యం స్వస్థానివేద్యం శ్రుతిమహితసతీభాగ్య సౌభాగ్యకందమ్
సిద్ధం సర్వానువిద్ధం పరమశివమయం భవ్యదివ్యప్రకాశమ్
మార్కండేయేశ్వరాఖ్యం నలిజనసుఖదం భాగధేయం మదీయమ్.

చ. సిరిగల వాడరేవు కుల శేఖరుడై తగు రంగనాయికా
వరసతి దత్తపుత్త్రుడయి వాసికహించిన విశ్వసుందరా
హ్వరమణ సద్గుణాంచితుడు వర్ధమనాటి కుశాలు రామజన్
సురుచిరగాత్రియా త్రిపురసుందరిని బాణి గ్రహించె నెమ్మితోన్ 1

క. బందరు పురమున మిక్కిలి
సుందరులగు వారి పెండ్లి జూడ ముదముతో
నిందున్ గంజము మొదలుగ
నందుం జెన్నపురిదనుక నరిగిర నేకుల్ 3

ఉ. పెండిలినాటి యుత్సవము♦పెంపును సొంపును జెప్పగిప్పరా
దొండుకడం గవీశ్వరులు♦నొక్కెడ సర్వకళాధురీణులౌ
పండితులొక్క దిక్కున ని♦వాళియలిచ్చుచుఁ గన్నుదోయికిం
బండువ సేయ నింతులును♦బర్విరి క్రిక్కిరియంగ నయ్యెడన్ 4

చ. అలయిక కోర్చిదూర మన♦కాదరమాత్మల నుప్పతిల్లఁగా
బలువురు కోవిదుల్ వివిధ♦పాండితి నొప్పు కవుల్ దయల్ మది
న్వెలయున మోఘవాక్య సర♦ణిం దగి దంపతులుల్లసిల్లఁగాఁ
బలికిరి పెక్కుదీవనల♦వారిగ మాదగు భాగ్యమెట్టిదో 5

ఉ. ఎన్నఁగ నాంధ్రజాతి కళ♦లింపగు శాలకు రాచకర్జమం
దున్నతినున్నవారలును♦నొప్పగవిద్యల వన్నెవాసియుం
గన్నబుధుల్ స్వకీయమగు♦కార్యపుటొందర లాపివచ్చి మా
పున్నెమదేమొ దీవనలు♦పొల్పుగఁజేసి రనుగ్రహంబునన్ 6

సీ. బంధువర్గంబులు♦ప్రతిధూమశకటముల్
నిండుచుఁ దండోప♦తండములుగ
వచ్చి పెండిలికన్న♦వైభవముండునే
యనుమాటకిది నిద♦ర్శనముగాఁగ
నప్పురి మేటియై♦యొప్పు పంతులవారి
సౌధంబు చాలక♦సరసగల్గు
బంధుమిత్రుల యిండ్ల♦బసలు చేసి వివాహ
విభవంబు లెన్నుచు♦వివిధగతుల

గీ. తమ్మలమ్ములవేయుచుఁ♦దరుచుగాను
మమ్ముఁగాపీలకును బిల్వ♦మరచిరనుచు
బిగువుఁజూపెడువారును♦బిల్వ నేల
మనకు లేదొకో స్వాతంత్ర్య♦మనెడువారు 7

సీ. నవనారదుఁడన వీ♦ణాగాన మొనరించు
సంగమేశ్వరశాస్త్రి♦ సభను వెలయ
నపరకృష్ణుఁడనంగ♦ నలరు సంజీవరా
యుఁడు వేణుగానంబు♦ నుల్లసింప
గానంబునకు మహా♦గంధర్వుఁడన ఫిడేల్
పట్టి కోటయ్య దే♦వరయుఁ బాడ
కఠినశిలావళుల్♦ కరఁగంగ నాగర
త్నము హృద్యగాత్రగా♦నంబు సల్ప

గీ. కలుగు సభికులు వ్రాఁతబొ♦మ్మలవితాన
జేయికదపరు కనుఱెప్ప♦ మూయబోరు
బాపురే యాసభాస్థలి♦ వైభవంబు
ఇంద్రసభతోడఁ దులతూగు♦ నించుమించు 8

సీ. మేళంబు సాగింప♦ వేళవచ్చితిరని
వేశ్యలపైఁ బెక్కు♦ విసుకువారు
లేనిపెత్తనములు♦ బూని యుత్సవమున
కాలస్యమాయె లెం♦డనెడువారు
అత్తరుపన్నీరు♦ లగరు గంధమ్ములు
నలఁదిహాషులు పెక్కు♦ సలుపువారు
తలమువ్వమ్ము స్త్రీలు♦ నిలుపుత్త్రుబిడ్డల
కంచురెంకల నద♦లించువారు

గీ. కన్నెగలవారలెంత జా♦గ్రత్తనున్న
దెప్పరంబుగ లోటెంచి♦ దెప్పువారు
నహహ తిండికిఁ జేటాయె♦ ననెడువారు
నైరపుసువారు వీరన♦ నలవిగాక 9

సీ. పెక్కుచంద్రులుగల్గి◆రొక్కుమ్మడినటంచు
గ్యాసులైటులగల◆వాసిఁబొగడి
వివిధవర్ణంబుల◆వెలయురిక్కలఁ గాంచుఁ
దారభాణంబుల◆సౌరుతెంచి
యచ్చరలవనికి◆వచ్చిరంచునటించు
నాగవాసంబువ◆ర్ణనముఁజేసి
పువ్వులుపండ్లొప్పు◆భూరుహంబులసిరిఁ
బూనెనంచును జిచ్చు◆బుడ్లమెచ్చి

గీ. యిన్నిటికి నబ్బురంబేల◆యిట్లుమచ్చు
మలముకేనట్టిజోడెందుఁ◆గలదటంచు
నవ్వధూవరులనుగాంచి◆యబ్బురంబు
నొందిరెల్లరు నూరేగు◆నుత్సవమున 10

ఉ. ఈడునుజోడు మేనఁగల◆యింపునుసొంపును మేటివంశ్యపుం
బాడియునొక్కరీతిఁదగె◆బాపురెయయ్యదియుండఁ బేరులుం
గూడుకయొక్కటయ్యె నిటు◆కొక్కిదలిర్పఁగ నివ్వధూవరుల్
పోడిమినెమ్మదుల్ గలసి◆పొల్చెదరంచు వచించిరెల్లరున్ 11

సీ. ఒకవంక నైరావ◆తో పమానంబులౌ
సమలంకృతమదేభ◆సముదయంబు
నొకవంకమార్త్యాశ్వ◆నికురుంబమును గెల్చు
నసమానజవనవా◆హనచయంబు
నొకవంకలోకుల◆కుల్లాసమొదవించు
తారాదివహ్ని యం◆త్రములసమితి
నొకవంకదశదిశా◆ప్రకరంబు వ్రయ్యంగ
ధణధణమ్రోయు వా◆ద్యములరవముఁ

గీ. తెలఁగ నేకీభవించి వ♦చ్చినయనేక
బంధుహితమంత్రిభృత్యాది♦వర్గములను
మించు గౌరవముల నాద♦రించిరొక్కఁ
బాటివారలె వఙ్గమ♦న్నాటివారు 12

క. వేయినుడులేల చెప్పఁగ
నాయౌఫిక యానయమ్ము♦నావినయంబా
న్యాయంబు నెట్టికన్యా
దాయులకుం గనముపొగడఁ♦దగరేవారల్ 13

సీ. సభికులధౌత వ♦స్త్రములపై వేమాఱు
వ్రాయు నత్తరువుల♦పరిమళంబు
గస్తూరి కాగరు♦కర్పూర మిళితమా
చందనాలేపంపు♦సౌరభంబు
నతిశీతలత్వపార♦తతిఁబోలె పైఁజల్లు
పన్నీటఁబొడము సు♦వాసనయును
వేనవేల కొలంది♦విసుగులేక నొసంగు
విరి గులాబీపూల♦వెలయువలపు

గీ. సరస తాంబూలవీటికా♦జనితవివిధ
మధురసౌగంధ్యమును సభా♦మందిరమ్ము
నుండి గుప్పున దశదిశల్♦నిండి వృద్ధ
యోగులకునైన శృంగార♦మొదవఁజేసె 14

చ. జతలుగగూడి మానవులు♦చక్కని పెండిలి వైభవంబు జూ
చితిమనువారు నేత్రములు♦జేసిన పుణ్యఫలంబు నేఁడు గాం
చితిమనువారు నిట్టి యతి♦చిత్ర వివాహము ధాత్రిలోనహి
ప్రతియనువారునై పురిన♦పారముదంబును గాంచిరెల్లరున్ 15

ఉ. పండితులం గవీంద్రులన♦వారణఁ జేరిచి యైకమత్య మం
దుండఁగఁ జేయువాంఛ మది♦నువ్విళులూరుచునుండ నింతలోఁ
బెండిలిరాఁగ దానికయి♦బిల్చితివార పుడేట నేట ని
ట్లుండిన బాగటన్న నపు♦డొప్పితి నాగతిఁ గూర్పు సేయఁగన్ 16

చ. పరిణయమందుఁ గూడుకొని♦పల్కిన పండిత వాక్యమేను ని
ర్భరముగ నామనంబున ను♦పశ్రుతిగాఁ దలపోసియెల్ల వ
త్సరముల నీసమాగమము♦సల్పఁగ నెంచియె వ్రాసియుంటి ని
వ్వరుసను మీఁది యంశముల♦వారితకౌతుక వృత్తిమీఱఁగన్ 17

ఉ. మంతన మొప్పభాష నభి♦మానముగల్గిన వారుదీనికిన్
సంతసమందిరేనియును♦సాగఁగఁ జేసెడు నట్టిభారముం
గొంతవహించెద న్మొదటి♦కూరుపు నెల్లరు నెంచి యొప్పుగా
వింతమటన్న నప్పటికి♦గ్రన్నన సిద్ధముగాఁగ నుండెదన్ 18

మ. తొలుతన్ వాగనుశాసనుండు నిలిపెం♦దోడ్తోడ రాజేంద్రుఁడీ
తెలుఁగున్ వర్ధిలఁజేసెఁ దిక్కనమహో♦ద్వృత్తిం బరంగించెన
వ్వల నెఱ్ఱాప్రగడాఖ్య సత్కవియు నొ♦ప్పన్ సోముఁడుం బెంచిరీ
యిలపై దానికిఁ గృష్ణరాయుఁడును జే♦యించెం జయంతింగడున్ 19

క. ఆగుణవంతుఁడుఁ గన్నడ
వేగికళింగాంధ్ర చోళ♦పృథివీస్థలులన్
బాగుగఁ దెలుంగుబాసన్
ప్రోగించెం దిక్కులెల్ల♦రొందలాదవంగన్ 20

క. ఏనాటకవిత్రితయము
నానయశో వైభవమున♦నొప్పెన్ భువిలో
నానాటనాంధ్రభాషా
మానిని బాల్యంబుమీఱి♦మన్ననఁగాంచెన్ 21

గీ. కావ్యరచనాగరిమఁ జూపె◆నవ్యరీతి
నాంధ్రకవితాపితామహుం◆డతనిపిదప
ఘనుఁడు పింగళి సూరన◆కావ్యకాంత
వివిధరీతుల మెప్పొంది◆వెలయఁజేసె 22

గీ. కవిత, విక్టోరియారాజ్ఞి◆కాలమందు
మరలఁ దలయెత్తెనటులౌట◆మాన్యమైన
యామెచరితవసంతసు◆మాఖ్యనొక్క
కావ్యమొనరించితిని మహా◆కవులు మెచ్చ 23

ఉ. ఆసతికాలమందుఁ గవి◆తాంగనయెల్లెడ సంచరించె ని
చ్చాసను సత్కవుల్ బలుప్ర◆బంధములన్ రచియించిరెల్లెడన్
వాసిగవిద్యలం గఱచు◆వారలనేకులు వృద్ధిఁజెందిరు
ల్లాసముమీఱఁగావ్యసతి◆లాస్యముసల్పెను మోదమొప్పఁగన్ 24

క. ఒకచెంతఁ గ్రైస్తవులు వే
తొకటఁ గశాశాల నెలు◆చుండెడువారో
క్కొకచో ముద్రణశాలా
ధికృతుల్ గృతులెల్లవిస్తృ◆తికిఁ దెచ్చిరిలన్ 25

చ. పడమటిఖండమందుఁ గల◆వర్ణనముల్ మనకావ్యకన్యకం
గడఁగి వరించె నెట్టులనఁ◆గా సులభంబగు శైలియుండినన్
జెడఁగగునంచునొక్క మిష◆బెట్టి కవిత్వముగంగపోలికం
బుడమిపయింబడెందుదకు◆భోగిజగంబున కేగుదెంచునో 26

ఉ. ప్రాసములున్ యతుల్ వలదు◆పద్యమునందగు నన్యదేశపుం
బాసలుసంకరంబయినఁ◆బాటియొనర్పమి చిన్నవాక్యముల్
జేసిన మేలటందు రిటు◆చెప్పుటశక్యపు కేమిచేతనో
మాసినవల్వఁదాల్చుగతి◆మంచిగడించఁగ శక్తిచాలకో 27

సీ. అల్లికజిగిబిగి♦యలసానివానితో
నలసంగ్రహము తిక్క♦యజ్వతోడ
ముక్కుతిమ్మనతోడ♦ముద్దులపలుకులు
వ్యాకృతి చిన్నసూ♦ర్యాఖ్యుతోడ
ననఘుపింగళిసూర♦నాఖ్యుతో నౌచితి
సరసత రామభూ♦షణునితోడ
భవ్యవాగ్గతిరామ♦భద్రునితోడను
దక్కువారలతోడఁ♦దక్కునవియు

గీ. ననిచిశృంగారరసమసా♦ధ్యంబుగాన
కరముగనొసంగి సంఘసం♦స్కారులకును
మిగిలిరిప్పటికవివరుల్♦మేలుమేలు
నవరసములిందు నష్టతఁ♦దవులుకొనియె 28

క. శృంగారము నింద్యంబని
పొంగుదురది గాదుగ్రామ్య♦పుంబలుకులతో
డంగూర్పరాదుగాకమ
హింగలవేయాదిరసము♦నెనయని కృతులున్ 29

ఉ. భారతమందునొప్పు మఱి♦భాగవతంబునఁ జెప్పనేల శృం
గారముస్తోత్ర పాఠములఁ♦గల్గునువేదపు మంత్రరాశిలో
నారయవచ్చుబైబిలున♦నంటెను హొరాము మాటయేల శృం
గారముబారదోలనిలఁ♦గావ్యము లెల్లను సున్నసున్నయౌ 30

గీ. హంసవింశతి శృంగార♦మతిశయిల్ల
నది యొకనిఘంటువునుబోలి♦యాంధ్రభాష
కాదరువుఁజూపు నియ్యది♦యణఁగెనేనిఁ
బాసయింతికి నొకకాలు♦భగ్నమగుట 31

ఆ. ఆంధ్రదేశ సతుల♦యరగప్పు రవికలు
హూణసతుల వీడు♦చుండు రవిక
లుండు గాక చదువు♦చుండెడువారికిఁ
గన్ను మూసి గంతఁ♦గట్టుదమిఁక 32

ఆ. రసికజనమనోభి♦రంజనంబాదిగా
నాదిరసముగల్గు♦నట్టికృతులు
దేశముద్ధరింప♦దివిరిన పెద్దల
కృతులుగాన నందుఁ♦గీడు లేదు 33

క. హాలికులుమున్నగువారలు
పాలములభాషించు పచ్చి♦బూతులు మరి కో
ర్టులవాఙ్మూలంబులలోఁ
బలికెడు దుర్వాక్యములును♦బాటియె రచనన్ 34

క. కచముల కుచముల పేరులు
వచియింపక మనసు చెదర♦బహుశృంగార
ప్రచురముగఁ గవితనల్లిన
నుచితమె దానిఁగనియూర♦కుందురదేమో 35

ఉ. నాకుజ ముఖ్యులౌకవు ల♦నంతములౌకృతులన్ రచించి సు
శ్లోకుల సచ్చరిత్రములు♦సొంపుగనిల్పిరి వారు పోయినన్
లోకములం దదక్షరము♦లుడుగ కృతికర్తల పేళ్ళు నిల్చెఁగా
కేకరణిం గణింపనగు♦హృద్యములై తగు తచ్చరిత్రముల్ 36

ఉ. ఈగతినిల్పి వారి కృతు♦లెన్నికఁ గాంచుచు దేశసుస్థితిన్
నాగరికత్వమున్నతి ఘ♦నత్వము దెల్పుచు హిందుదేశమో
హోగురుశుద్ధ సచ్చరిత♦నొప్పునె పాపురె యంచు నెల్లరున్
బాగుగ సన్నుతించుటకుఁ♦బాత్రముగా నొనరించెనద్దిరా 37

ఆ. కవులనంగ సృష్టి♦కర్తలు కాలత్ర
యజ్ఞులిట్టులయ్యు♦నాంధ్రభాష
పాలుపడక క్రమ్మఱి♦పోవుచునుండంగ
నేమిసేయుచుండి♦రెట్టితగవు 38

చ. కవులొనరింపఁగాఁ దగిన♦కార్యములన్ విడనాడివాక్యపుం
గవరము జేయుచొండొరుల♦పైఁ బడుచుందురు లాభమేమియో
వివరముసేయ రత్నకవి♦వేదము వేంకటరాయ శాస్త్రియుం
దవిలిరి పెద్దకయ్యమున♦దానఁబడెంగవిసంఘ మకటా! 39

క. మివులఁగ వేంకటరత్నము
కవియును వీరేశలింగ♦కవియునుబోరం
దవిలిరొకప్పుడు దానం
బొవడికయొక్కింతయైనఁ♦బొందిరె పుడమిన్ 40

సీ. తిరుపతివేంకటే♦శ్వరులు గద్వాలాది
దేశములం బోరుఁ♦దెచ్చికొనిరి
అదియుఁజిరంతనం♦బయ్యెఁ ద్రవ్వఁగనేల
యొకవంక రామకృ♦ష్ణకవియుగము
నొకచెంతఁ గొప్పవ♦రకవి యుగ్మమును
నెదిరించి బవరంబు♦వదలరైరి
వృధసేయుచుండిరి♦వ్వాధి ననర్గళమైన
కవిత నకటయేమి♦గల్గెదాన

గీ. వాసిఁబశ్చిమఖండ ని♦వాసులకును
మనకుఁగల్గినయట్టి స♦న్మైత్రివలనఁ
దెలియఁబడినట్టినూత్నాంశ♦ములు దెలుఁగున
గ్రంథరచనయొప్పఁగాఁ♦గడగవలయు 41

చ. పరగఁగఁ బాండితిన్నిగులఁ♦బ్రౌఢివహించినవారు దీనికై
చొరవకయాంధ్రభాషనొక♦చొప్పున నారసిహూణభాషలోఁ
బరిచితిగల్గువారలకుఁ♦బొల్పడఁజేసిరి వారలైననో
భరమయితోఁచుదీనికయి♦పాటువహించుచునుండి రెంతయున్ 42

గీ. యత్నమెంత యొనర్చిన♦నట్టివారు
గ్రంధరచనయొనర్చుటఁ♦గావ్యశబ్ద
గరిమచాలక యదియు నె♦ల్లరకు నర్థ
మింపుగానీయఁజాలక♦యేపడంగు 43

చ. తిరుపతివేంకటేశ్వరులు♦తెల్గునవ్రాసిరి యింగిలీషులోఁ
బరగెడుబుద్ధసచ్చరిత♦పద్యముహృద్యముగాఁగసీగతిన్
వెరవునఁజేయునట్టి కృతి♦వృత్తులు దూరముఁజేసివీరుమా
సరసను గూరుచుండుటకుఁ♦జాలరు మాసరిగాఁ గవిత్వమున్
విరచనఁ జేయఁజాలినను♦వీరలనొప్పెదమంచుఁ గొందఱిం
గురువులటంచు మమ్మనరు♦కూడదటంచు వచింత్రు కొందఱిన్ 44

క. ఇవ్విధమునఁ బలుకుచు బలు
చివ్వకుఁగాల్ ద్రవ్వనగునె♦చింతింపంగా
నెవ్వరి కెవ్వరు సరిగల
రెవ్వరికెన్నారే గాక♦యేనాఁడైనన్ 45

ఉ. పద్దుగఁ గృష్ణరాయపతి♦పల్లకియెత్తఁగఁ గూరుచున్న యా
పెద్దన, రామభూషణక♦విక్రియ శ్లేషమొనర్పకుండ బల్
విద్దెకుఁ దక్కువయ్యెను గ♦విత్వ పితామహుఁడన్న గొప్పయుం
బద్దనవచ్చునే యొకటఁ♦బ్రౌఢివహింతురు కొందఱెంచఁగన్ 46

సీ. కొప్పవరపువారు♦గూర్తురు గంటలో
ముద్దుగా నేనూరు♦పద్దెములను

తిరుపతివేంకటే♦శ్వరులతో నిరుబాస
సాహిత్యమునఁదూగ♦జాలకుండ్రు
సరివివేకానంద♦సన్న్యాసివలెవీరు
సూత్రభాష్యముఁజెప్పఁ♦జొరకయుండ్రు
రైలువేగమున నా♦ర్టనుపల్కఁదగియు వే
త్రాకరితోఁ గవితయల♦మద్దిగాఁడు

ఆ. వీరికున్న విద్య♦వారికి లేకునికి
హెచ్చుతగ్గు లెన్న♦నెవరివశము
గానవీరివాద♦కలననిగ్రహము
హాసభాజనంబు♦నగుచునుండు 47

చ. పరపరవస్తురంగకృతి♦వర్యుఁడు పండితవేంకటార్యుఁడుం
దిరుపతివేంకటేశులను♦ధీరతఁబూనిశతావధానముల్
జరిపెడునాఁడు డీకొనఁద♦లంపరు వారలపైకి శిష్యులం
బురికొలుపందలంపరిటు♦బుద్ధులు లేవొకొ వైష్ణవాళికిన్ 48

ఆ. కొప్పరపువారి♦గుంటూరువారలు
బిరుదులిచ్చిచాల♦పెద్దఁజేసి
రప్పుడెల్ల నీశ♦తావధానులుగల
రంచువారుమదుల♦నెంచలేదొ 49

సీ. అష్టావధానంబు♦నాచరించితి నేను
సంస్కృతంబునుగొంతఁ♦జదివియుంటి
నాటకంబులు, వచ♦నములు, ప్రబంధముల్,
నవలలుమున్నుగా♦వివిధకావ్య
విరచనఁజేసితి♦నిరుపమానంబగు
కవితారసాస్వాద♦కలనఁగంటి

గ్రంథంబులను పెక్కు ♦ గాంచితిఁ బండిత
కవులతోఁ బలుమరుఁ ♦ గలియుచుంటిఁ

గీ. గానియీగతివాదముల్ ♦ గాననైతి
విబుధవరులార నాదొక్క ♦ విన్నపంబు
ఇచ్చదీరంగఁ బోరుల ♦ గ్రచ్చుకొనుఁడు
దానిఫలమెద్దియో దయఁ ♦ బూనిచెపుఁడు 50

గీ. వైదికనియోగిభేదము ♦ ల్పాదుకొలిపి
వాదుసేయుదురది పిచ్చి ♦ వాదుగాదె
యదిమదిని నిల్పి గుంటూరు ♦ నందువార
లిట్టివాదములకుఁ గడ ♦ గట్టికొనిరి 51

గీ. ఒక్కకాలంబునందు స ♦ హోబలుండు
వైదికుండని బ్రమసి సం ♦ పన్నుఁడొకఁడు
పొగడెనంత నియోగిగా ♦ నెగడెనంచు
నొక్కఁడిది నిదర్శనముఁ జూపె ♦ జక్కగాను 52

ఆ. తలఁప నీశతావ ♦ ధానులకీభేద
మించుకైన లేదు ♦ కృతులు వార
లొసఁగిరెన్నియో ని ♦ యోగులకటుగాన
భేదమనుచు నిప్పుడు ♦ పెట్టనేల 53

ఉ. వైదికులున్నియోగులును ♦ పేరలవారలలోన నాడికా
పాదితభిన్నతం దగిలి ♦ బాంధవమందును వారువీరలన్
భేదముగల్గి భోజనవి ♦ భేదములేక చరించిరిప్పుడీ
వాదములేలవారలకు ♦ వారును వీరికి వీరు సాటియా 54

ఉ. జాతినిఁబట్టి సత్కవిత ♦ చాతురి హెచ్చును దగ్గుఁ గొందు వే
ఖ్యాతుఁడు చేమకూరకవి ♦ కల్గఁడె వేశ్యకు నిట్టులుండఁగా

నేతరినో విభేదమును♦నించుక జెందిన యట్టివైదిక
వ్రాతమునున్నియోగి జన♦వర్గము సాహితి వేఱు జెందునే 55

ఆ. వేదవిహితకార్య♦వృత్తులనుంచుట
వైదికులును లోక♦వర్తనముల
నియతులై నియోగు♦లయిరిగా కొక జాతి
భేద మెట్టి శాస్త్ర♦వేత్త బలుకు 56

ఉ. వైదికులందు లౌకికులు♦పండితులుం గవులుండ్రు వేద వి
ద్యాదరముం గవిత్వమును♦నచ్చపు బాండితి యున్నియోగులం
బాదుకొనుం దలంపఁగ♦వివాదపడందగు హేతువింతయుం
లేదుగదా వివాద కథ♦లీనము జేసి సుఖింపుఁడేకమై 57

ఆ. ఎల్ల బ్రాహ్మణులును♦నేకమై యుండంగ
యత్నమాచరించు♦టర్హమగును
వేరువేరు శాఖ♦లేరియెక్కువ సేయఁ
బాడిగాదు సౌఖ్య♦పదముగాదు 58

ఉ. వావిరి సత్కవీంద్రుల న♦వద్యగతిం రచియించినట్టి యా
దీవన పద్యముల్ వరుస♦దీరిచి నే ప్రచురించుచుంటి స
ద్భావుకముల్ వధూవరుల♦పాఠముసేగొన దీవనిచ్చుచుం
దైవము సంస్మరించుచును♦దద్దయు నేవిరమింతు నింతటన్ 59

ఉ. ఓకవులార పద్యముల♦నొప్పుగ వ్రాసిడు నట్టిరీతిలోఁ
గైకొనఁజాలదు ముందు వెను♦కల్, మునుమున్నుగ నెల్ల పద్యముల్
మేకొని విన్యసింపఁదర♦మేయటు గావునఁ గోపమూనఁగాఁ
బోకుఁడు తుల్యభావమును♦బొందుటకుం దగ మిమ్ము వేడెదన్. 60

ఇట్లు సజ్జనవిధేయుఁడు,

రాజా భుజంగరావు.

శ్రీ

మార్కండేయ స్వామినేనమః.

శ్రీ వాడ్రేవు విశ్వసుందరరావు బహద్దరు జమీందారుని

వివాహ మహోత్సవాశీర్వచన పద్యరత్నావళి.

మ॥ వద్దాది సుబ్బారాయుడుగారు.

సీ. శ్రీ మందరాద్రి మంథామధ్య మానాబ్ధి
రవళి మంగళతూర్య రవము గాఁగ
సద్యస్సముత్పన్న సకల కలాస్పదా
ప్సరసలు నాగవాసములు గాఁగ
నజరామరత్వ భేషజ సుధాదరబుధా
వళి సభాసద విప్ర కులముగాఁగ
బాలభానుప్రభా భవ్య కౌస్తుభమణి
దానసాద్గుణ్యార్థ దక్షిణయుఁగ
గీ. శీర్ష సంకీర్ణ విగళిత క్షీరబిందు
పటలి తెలి ముత్తెముల తలంబ్రాలుగాఁగ
వెలయు నాదిలక్ష్మీ మహావిష్ణుదివ్య
పరిణయము ప్రోచు నీ వధూ వరుల సిరుల. 1

ఆ. విశ్వసుందరునకు వెలఁదిఁగావించి యీ
త్రిపురసుందరిని విరించనుండు
వాడరేవునకును వజ్జమన్నాటికి
బాంధవంబుసహజ భంగిఁగూర్చె. 2

సీ. ప్రభవించె బహు తులాభారముల్ దూఁగిన
కార్వేటినగర సత్కులమునందు
లక్ష్మీసరస్వతీ లాస్యరంగంబగు
వాడరేవు మహాస్వ వాయమునకు
రత్నదీపము సుందరప్రభు వరియించె
గనె మంజుమణి పుత్రికాత్రయంబు
తత్తదపత్య తత్సంతాన మూలంబు
ననేక దేశ బాంధవము గాంచె
గీ. నాత్త దత్తపుత్రుఁడైన దౌహిత్రుని
పరిణయంబుజరుప బందరునకు
గజభటాశ్వ బంధుకలితయై వచ్చిన
ప్రథితగుణకదంబ రంగమాంబ. 3

పాటకచేరీల పద్యములు.

ఆ. వెదురుఁగోవిలేదె! మృదులాంగుళులు లేవె?
మాకు లేదె వదన మారుతంబు?
జనులకర్ణములను సంజీవరాయని
యట్టులిడవు గాక యమృతరసము. 1
ఆ. మూర్ఛపుచ్చుఁ బ్రాణములఁదేర్చు నహహ యీ
నాగరత్నమింతి నామమునకు
సూరిజనులు విశ్వసుందర పరిణయ-
హేతులరసి యర్థ యుగము చెప్పుఁడ. 2
క. మూయించును గనురెప్పల
హాయియనం జేయునోళ్ళ నట్టిటులాఁచున్
మా యాందలలను మేనులఁ
గాయక కోటయపిడేలు కాళలివహవా. 3

క. పదభూషణ సహితము శా
రద నీసభ విశ్వసుందరా ! నటియించెన్
గదరాసంగన తుంబురు
మృదువీణాకలనినాద మిషమునసాగియన్. 4

ఊరేగింపు పద్యము.

చ. అసదులులాంతి వెల్గులని యాగ్రహతారలఁ దెచ్చి క్రిందికా
కసమున వానికిన్ బదులుగాఁ బెఱజ్యోతులఁబంపినట్లుగా
నసదృశ శుభదీప్తికల యావిరిదివ్వెలు గాలిలోన న
ల్దెసఁజను దివ్వెబుట్టలు వెలింగెడు సుందరు నేగు పెండిలిన్.

మ॥ పోతుకూచి చంద్రయ్యశాస్త్రి గారు

శ్లో. శ్రీవైవాహికవేదికోపరి సువర్ణాకీర్ణపీఠస్థితా
గౌరీదక్షిణదృఙ్నిరీక్షితశివా మందస్మితాలోచయ
తేఽనాయంకుటికారమిందు సదృశం వోఢుంద్రుఢంమస్తకే
నిర్ణీతఃకిమితీతి యానగసుతా సావిశ్వకళ్యాణదా. 1

శ్లో. రాజా బాహదరాదిశస్త బిరుదం శ్రీరాజ రాజోత్తమం
వాడేవ్రాన్వయ వారిధీందు సదృశం కళ్యాణ కల్యాకరం
బాలాత్రైపురసుందరీ యుతమిమం దీర్ఘాయుషం శ్రీజుషం
ధీనిధ్యుత్తమ విశ్వసుందరవిభుం పాయాత్సదాసర్వధా. 2

మ॥ శ్రీ తేకుమళ్ళ రాజగోపాలరావు పంతులుగారు.

గీ. విశ్వసుందరమూర్తి యీ పెండ్లికొడుకు
త్రిపురసుందరీదేవి యీచపలనయన
సుందరునివోంచె నిప్పుడీ సుందరాంగి
ఆత్మ పరమాత్మతో నైక్యమందు నట్లు. 1

సీ. స్తవనీయ కుసుమపల్లవ జాలశుభ నికుం
జములెల్ల మణితోరణములు గాఁగ
బహువర్ణ పుష్పశాద్వల మనోహరపజ్క్తు-
లలరారు రత్న కంబళులుగాఁగ
పరిపక్వ పనస జంబురసాల మధుపూర్ణ
సత్ఫలంబులు సుభోజ్యములుగాఁగ
గీ. శుభ్రి నీలాభ్రముననొప్పు చుక్కలెల్ల
చాందినుల పారదపుబుడ్ల సమితిగాఁగ
మహితలంబను కల్యాణ మంటపమున
మానవాత్మ వరించు బ్రహ్మాండభర్త
సకలసంపద లొసఁగు నీ జంపతులకు. ౪

చ. నరపతులెందరోకలర నంతమహామహిమాభి రాములై
ధర గవినాథులుంగలరు దారయశోవిభవాభి రాములై
నరపతియై కవీంద్రుఁడయి వాడొకకృష్ణవిభుండె ప్రాల్చెనా
సరణిని నీవు నొప్పెదు భుజంగనృపాల కవీంద్రచంద్రమా. ౩

షడ్దర్శనీపతి, చింతామణికవి, నారాయణస్వామిగారు.

శ్లో. శ్రేయో భూయో భూయో
భూయోభూయాచ్ఛ్రరంగ నాయకమమహేః
తనయస్య విశ్వసుందర
రాజశ్రీ త్రిపురసుందరీ సహితస్య.
సీ. అరివర్గకీలకుండగుటను, ఫల్గుణ
విఖ్యాతిమైనిత్య విజయుఁడగుట
పరిశుద్ధచిత్తుఁడై పరగుట, ధార్మిక
పఙ్క్తికాగ్రసరత్వ పదవిఁగనుట

బుధవర్గమునకెల్ల బోషకుండగుటను
దస్రోపమాన సౌన్దర్యుఁడగుట
ధరమత్యఁ-ధర్మత ధనదుఁడీతఁడుగాన
మకరాకరవిశేష మహితుఁడగుట

గీ. రాజశుభవిశ్వసున్దర రాయుఁగూర్చి
దెలుపుఁగీలక ఫాల్గున కలితశుద్ధ •
పంచమీసౌమ్యవాసర భవ్యదస్ర
ఋక్షమకరోదయమునన్దు నెసఁగు బెండ్లి. 1

సీ. స్నాతక వ్రతనిష్ఠ జరిగిన తరువాత
వారముఖ్యుల మేజువాణి పాట •
వైవాహిక మహోత్సవంబైన యస్త్రీగా
నంబు సద్వేణుగా నంబుడంబు
తౌర్యత్రికపు వినోదము నాగరత్న స
మానహీనానూన గానమాన
మభ్యుదయ ప్రదమైన సదస్యంబు
చర్తత స్త్రీయస్త్రి సరసగాన

గీ. ముభయ కవివర పండిత సభయుమతియు
సంగమేశ్వర వైణికో త్తుజగాన
మిట్లు వాడేవు రంగనాథేంద్ర తనయ
విశ్వసుందరరాయని పెండ్లియొప్పె. 2

ఉ. ఎందుఁగనుం గొనంగఁ గవి బృంద మమంద మరంద కందళీ
తకుందము ముందుగాఁ గయితఁ గల్పనఁ జేయుఁగ వందులెందు మే
ల్బందమునొంది పాడఁగను సందడి డెందము నందుఁ బొందుచున్
సుందరు లందునందు సొగసుందనపుందమలీల నందగా
బందరు, విశ్వసుందరు వివాహముసంద గొనంద మొందుచున్. 3

ఉ. కన్నియవన్నియన్, జనని గాఢధనంబును, దండ్రి విశ్రుతా
త్యున్నతవిద్య, బంధుజన ముజ్జ్వలవంశముఁ, దక్కువారు బ
క్వాన్నముఁ గోరుచుందురివి యన్నియుఁగల్గిన విశ్వసుందరుం
జోన్నపుత్రునిఁగాం త్రిపుర సుందరిపొందిన చందమందమా. 4

క. వాడ్రేవు రంగనాయిక
రాండ్రత్నాకరముదైక రాకారాజ
న్నిడాత్మజ విశ్వసుందర
రాండ్రమ్య వివాహమహము రాజిల్లుమహిన్. 5

శ్లో. విశ్వసుందర సమాహ్వ యతోఽయం
విశ్వసుందర వివాహ వినోదః
విశ్వసుందర మహః మహాశోభా
విశ్వసుందర తయాద్య విరేజే.

మ॥ దామరాజు శోభనాచలముగారు.

మ. సతతైశ్వర్య సుఖాయురగ్ర్య చయముల్ సంతోషియైయాయుమా
పతినిచ్చుల్ దయచేసి కీర్తి యిడి శుంభద్రాజ్య లక్ష్మి సమ
న్వితులౌచు న్సతతంబు ప్రాభవమునన్ వెల్గొంద నీమాత్మ దం
పతులం జల్లని చూపులం గనుగొనున్ వాత్సల్యమేపారఁగన్. 1

గీ. కవులవాక్కులు మహి నమోఘంబులగుట
నజానకుపదేశకంబులై యమరుగాన
వారునిన్ను రసజ్ఞుగాఁ గోరుచుందు
రదిరొ భవదీయమైన భాగ్యంబుకలిమి. 2

మ॥ కొండూరి తిరుమల భావనాచార్యులుగారు.

శా. శ్రీమద్గోప వధూకుచోపరిమిళ త్స్రీగంధపంకోల్ల స
త్సూభ్రమ శ్రీయుత కౌస్తుభాద్యఖిల సద్భూషాంచితోరస్కసు
శ్యామాగాంబుద విద్యుదచ్ఛకనక స్ఫారాంశు కాఢ్యారి మ
ద్వామాసవ్యకరాభిరామ హరి యీ వామన్ పతిన్ బ్రోవుతన్.

మ॥ కొంఠి భద్రాద్రిరామశాస్త్రిగారు.

శ్లో. శ్రీసతీ హృదయరంజనాదరః
కామితేష్టఫలవర్షకో హరిః
విశ్వసుందరసమాహ్వయంవరం
పాలయే త్రిపురసుందరీం వధూం. 1

ఉ. భాసురవాత్సరేవు కులపావన సద్గుణ రంగనాయికాం
భాసుత విశ్వసుందర సమాఖ్యవిభుం డెలనాగబంతికిన్
మాసకమాసతిం ద్రిపురసుందరిఁగేల గ్రహించె భూసురా
శాసన మంగళంబులకు సత్ఫలముగా నిది మేరయాననన్. 2

క. పతి విశ్వసుందరుండఁట
సతియుఁ ద్రిపుర సుందరియఁట సరి సుందరులన్
జతఁగూర్చిన చతురానను
చతురత మేలయ్యెసృష్టి సంఘటనములన్. 3

ఉ. సుందరులన్న నామములె చొప్పడునంచును నేతిబీరకా
యం దలపోయఁగాదిట హిమాంశుఁడు మున్నగు వారిపోల్కగా
నందముఁ జేరులోకకు సరియైనపడంతియుఁ బూరుషుండు నిం
పొందఁగజోడు గూడిరిటు లుండవలెన్ రుచిరార్థయోగముల్. 4

చ. ఇతరుల వేరువేరుగతి నెన్నఁగ నేటికి సర్వదేవతా
త్మతఁదనరారుచుండెడి యుదారమతుల్ కవివర్యులార! పం
డితవరులార! నామనవి నిశ్చలచిత్తతఁ జిత్తగించి దం
పతులకనూనరాగమును భాగ్యమునాయు వనుగ్రహింపుడీ. 5

శ్లో. స్వచ్ఛస్వాంజలి సంపుటోద్ధృత లసన్ముక్తామణీసంసర
జ్జ్యోత్స్నాభాసుర మందహాసరుచిర స్మేరాన నాంభోరుహా
సీతారాఘవ వంశమౌక్తికమణీ పాణిగ్రహోత్సవే
తచ్ఛోభాంచిత విశ్వసుందరవిభుం పాతాం వధూసంయుతం. 6

మ. వరకీర్తి ప్రథితప్రభావ విలస ద్వాడేవు సద్వంశ భా
సురయైయొప్పెడు రంగనాయకమకున్ నూనుండుశ్రీవిశ్వసుం
దరరాయ ప్రభుపాణి సంగ్రహ మహోదారోత్సవంబెచ్చి బం
దరు సత్పట్టణ మానవావళికి నానందప్రదం బైతగెన్. 7

మః॥ తిరుపతి వేంకటేశ్వరులశిష్యులు.

శ్లో. శ్రీమన్నిలగళో విరూపవదన ప్రకాశింత నాగాజిన
స్త్వంగత్తుంగవియన్నదీప్రచలిత శ్రీవామదేవాభిధం
సాక్షాత్సార్థయితుంమహీతల ఇవ శ్రీవిశ్వలావణ్యకః
బాలాత్రైపురసుందరీ సహాధర స్సంజాత ఇత్యర్థయే. 1

శ్లో. శ్రీబాలికా త్రిపురయా సహాసక్తచిత్తః
శ్రీవిశ్వసుందరవిభుః పరిపాతునిత్యమ్
శ్రీబాలికా త్రిపురయా సహాసక్తచిత్తం
శ్రీవిశ్వసుందరవిభు ప్రవరం సమోదం. 2

కొత్తపల్లి సూర్యరావుగారు.

మ. రతిరాజ ప్రతిమానతేజులు శచీంద్రప్రోజ్జ్వల ప్రాభవ
ర్జిత తైశ్వర్యయశోవిలాసులు లసత్ప్రేమాధుర్యలీనాత్మ దం
పతులాయాదిమదంపతుల్బలెఁగడున్ భాసిల్లి నెల్లప్పుడున్
శతమానం భవతీతి వాగ్గతిసదస్యాశీర్విదీవించుతన్. 1

మ. త్రిజగన్మాన్య కవీంద్ర పండితవరాధిష్ఠానమచ్ఛాప్త బం
ధుజనాపూర్ణము భారతీవిలస నోద్యోగంబునై మించు నీ
భుజగాధీశ్వర కల్పితార్యసభ సంపూర్ణాయురారోగ్యముల్
విజయంబిచ్చుత విశ్వసుందర లసద్విఖ్యాతభూనేతకున్. 2

గీ. దాతతోఁ గీర్తియట్లు చంద్రమునితోడ
వెన్నెలయుఁ బూవుతోడఁ దావియునుమాడ్కి
వెలయుతఁ ద్రిపురసుందరి విశ్వసుంద
రప్రభుని కెల్లువట్టి నిరంతరంబు. 3

మా॥ కొత్తపల్లి సుందరరామయ్యగారు.

మ. కవిసంఘంబున కేగు దెండనుచు లేఖంబంప నాడే మహా
కవి రత్నంబులు నూత్న దంపతులు దీర్ఘప్రాభవోపేతులై
తవరాజిల్లు తమంచు దీవనలు మోదస్వాంతులై నేసిరా
రవివాహోత్సవవేళ సేయుటది యత్నంబేకవీంద్రాళికిన్. 1

శా. గౌరీనాథుఁడు నిందిరా రమణుడున్ ధాత్రీపుత్రికానేతభా
షారామావరుఁడు న్వసూవరుల కైశ్వర్యంబుల న్భాగ్యభో
గ్యారోగ్యాయువుల న్సమత్వమున బూర్ణానందులై యిచ్చి వి
స్తారఖ్యాతి నొసంగి ప్రోచెదరుగాతన్ దంపతీయుక్తులై. 2

సీ. నీదానమహిమంబు నెగడిసున్నములోని
కెముక లేకుండ దంచె మహినొకని
నీవాగ్విశేషంబు నెగడియొకర్తునిఁ దోఁక
మడతవేయించివే మడియఁగొట్టి
నీ సత్యసంధత నెగడి నానా మాల
కూళ్ళఁ దిన్పించె నెక్కుడుపుగ నొకని
నీపాలనోన్నతి నెగడితా ముప్పతి
ప్పలఁబెట్టి మూఁడు చెర్వులజలంబు
గీ. త్రాగఁగాఁజేసె మేల్బళీ! చాగురే! వ
హవ్వయని కవిజనంబు లహర్నిశములు
దనరనుతినేయ విశ్వసుందర విభుండు
త్రిపురసుందరిఁ జేపట్టి తేజరిల్లు. ౩
సీ. బిచ్చగాడనక నన్నిచ్చె శంకరునకు
మాతండ్రి యతనిది రాతిగుండె
నీలాంగుఁడనక నెన్నిక నన్నొసఁగెఁ జక్ర
పాణికి మాతండ్రి భంగకాడు
కాననవర్తి నాకయొసంగె నన్ను రా
మునకు నాధృతిమునిముచ్చుతండ్రి
చోరుఁడు నాకయుత్సుకత నన్నిచ్చెఁ గృ
ష్ణునకు మాజనకుండు వనచరుండు
గీ. త్రిపురసుందరి పుణ్యంబుఁ దెల్పవశమె
యలచుగౌరియు, లక్ష్మియు, నవనిసుతయు
జాంబవతియును మెచ్చంగ సకలభాగ్య
రూపవర్తన సుచరితు భూపుఁజెంతె. ౪
సీ. సుందరేశవిభుని శుభచరిత్రము ధాత్రి
నాచంద్రతారకం బగుట కొఱకు

నిఁక రంగనాయికాంబిక ప్రజావాత్సల్య
మంతయును విదిత మగుటకొఱకు
మఱినారసింహు సన్మానంబు బంధువ
ర్గమునకుఁ దేటతెల్లమగు కొఱకు
భళి! రామరాయని బహుజన మిత్రత
యవనివిశ్రుతమయి యలరుకొఱకు

గీ. కవులు హితులును బంధువర్గంబు భటులు
వేడుకపడంగ నెంతయు విభవమునను
విశ్వసుందర బహదూరు వెలయఁ ద్రిపుర
సుందరిం బెండ్లియైకీర్తి నందెమిగుల. 5

గీ. పలుకుకొమ్మ మగఁడును బలుకుకొమ్మే
పసిఁడికొమ్మ మగండును బసిఁడికొమ్మ
గట్టుపట్టి మగండును గట్టుపట్టి
యరసిపోల్తురు గాకయీ యాలుమగల. 6

గీ. అన్నయున్నదల్లి లేరను నట్టిలోటు
పెండ్లికొమరునకును మఱి పెండ్లికొడుకు
తండ్రికిని లేక యుండఁగఁ దగజరిపిరి
నరపతిభుజంగకవి రంగనాయకమ్మ. 7

మ॥ సత్యవ్రోలు సోమసుందరకవిగారు.

సీ. ఏదంపతులు సదా మోదంబు గైకొని
జంటబాయక ప్రేమ నంటియుంద్రు
ఏదంపతులు దామె యెల్లలోకములకు
తల్లియుఁ దండ్రియై తనరుచుంద్రు
ఏదంపతులు ప్రీతిఁ జెలిమిని జెలిగాఁగ

సైశ్వర్య యుక్తులై యలరుచుండ్రు
ఏదంపతులుశక్తి నెనయుకుమారుని
కొమరునిగాఁగని కులుకుచుండ్రు

గీ. రహి సదాశివులట్టి పురాణ దంప
తులు నిరంతర మీదంపతులకు సిరులు
వెలయఁగా నాయురారోగ్య విభవములుస
మున్నతులొసంగి కృపఁబ్రోచు చంద్రుఁగాత. 1

సీ. పట్టాభిషిక్తులై ప్రాభవమొందుసీ
తారామచంద్రు లుదారతయును
రజితాద్రివాసులై రంజిల్లుపార్వతీ
పరమేశ్వరులు సదైశ్వర్యములును
సర్వవిద్యాజాల సహితులౌ భారతీ
చతురాననులు వాక్య చతురతయును
నమరావతీపురి నమరనేలెడు శచీ
వాసవుల్ బహు భోగ భాగ్యములును

గీ. చాలనిడుచు నితోధిక శ్రీలెసంగ
సతతమనురాగ సహిత సంగతులువెలయ
పావనాత్మకు లౌనీ వధూవరులను
బ్రోచుచుందురు గావుత బూర్ణకృపను. 2

శా. జ్ఞానానందరసానుభావులయి సుజ్ఞానాంతరంగోల్ల స
స్థానిస్వచ్ఛమనోబ్జకర్ణికను సామ్రాజ్యంబు దామొందియున్
నానాలోకము లేలుచున్ సతత మానందంబు గావించు ల
క్ష్మీనారాయణులీ వధూవరులకున్ శ్రీలిచ్చి రక్షించుతన్. 3

మ॥ పోతిరెడ్డిపల్లి పురుషోత్తమశాస్త్రిగారు.

శ్లో. దద్యాద్వాంపరమానందః
విశ్వసుందరయోస్సదా
ఆయుర్విత్తంచకీర్తించ
శీలంచాపిచిదాత్మకః.

మ॥ లోకా శ్రీరామారావుగారు.

చ. అగము గృహంబుగా నహికులాధిపుఁడున్నగగా విసంబు మేఁ
తగనిగమాళి వేది సముదాయముగా జలరాసితూణిగా
ఖగగమనుండు చండ విశిఖంబుగ శైలతనూజ జాయగా
నెగడుమృడుండు దంపతుల నెమ్మినజస్రము నేలుఁగావుతన్

సీ. శ్రీరమ్యమైసుధీ వారసం సేవ్యమై
వఱలుకీలకనామ వత్సరమున
భాసిల్లుఫాల్గున మాసవళక్షు ప
క్షుచతుర్థి సౌమ్యవాసరమునందు
వాడ్రేవు వర్ధశార్ఙ్గ వమృగాంకుఁడగు విశ్వ
సుందరరాయ వసుంధరేశుఁ
డల వడ్లమన్నాటి కులవార్ధి శుభాంశుఁ
డగు కుశాలామయాహ్వయుని గూఁతుఁ

గీ. బరిణయంబయ్యెఁ ద్రిపురసుందరమ యనెడి
బాలికామణి, సతము దంపతులకతుల
ధనకనక వస్తువాహన తతులనొసఁగి
వనధిజామాత కరుణఁ గాపాడుఁగాత.

సీ. ఒకవంక బాడబ నికురుంబముల మంత్ర
ములు నిర్భరంబుగఁ జెలఁగుచుండ
నొకకోవ నర్తకీ నికరంబులనువొంద
సరవిలాస్యంబులు సలుపుచుండ
నొకచాయగాయకు లొరిమిక గుమిగూడి
ప్రతినాదములెసంగఁ బాడుచుండ
నొకచక్కి బంధు మిత్రోత్కరంబులు కట్న
ములనిచ్చి దీవించి మెలఁగుచుండ

గీ. విశ్వసుందరరాయ పృధ్వీ విభుండు
శుభగుణ కదంబకఁ ద్రిపురసుందరాంబ
సొంపుమీర వరించె నీ దంపతులను
వనధిజామాతకరుణఁ గాపాడుఁగాత. 3

సీ. అల త్రిశంకుతనూజుఁడైన హరిశ్చంద్రుఁ
డా చంద్రమతిఁ బెండ్లి యాడినట్లు
వీరసేన సుతుండు వీరుండు నలుఁడు భీ
మాత్మజమును బెండ్లి యాడినట్లు
దశరథ రాజనందనుఁడగు రఘురాముఁ
డవనీ తనయఁ బెండ్లి యాడినట్లు
పాండుభూపతి కుమారుండర్జునుఁడు సుభ
ద్రాంగనామణిఁ బెండ్లి యాడినట్లు

గీ. విశ్వసుందరరాయ పృథ్వీతలేశ్వ
రుఁడు త్రిపురసుందరాంబ యనెడి నెలఁతుక
నింపుమీఱ వరించె నీ దంపతులను
వనధిజామాత కరుణఁ గాపాడుఁగాత. 4

సీ. వనబోణి వనరుహాసను రాణియగు వాణి
మెచ్చి మృదూక్తుల నిచ్చుఁగాత
మేల్గొనంబులవెల్లి మీనకేతునితల్లి
కరిచ్చుఁగల్మి నందిచ్చుఁగాత
మిహిరసదృశతేజ తుహినశైలతనూజ
చెచ్చెర దీర్ఘాయు విచ్చుఁగాత
వందితామరకోటి వరవాసవునిబోటి
హెచ్చగు వైభవం బిచ్చుఁగాత

గీ. హవ్యవాహన పవమాన యాతుధాన
వారినిధిరాజ పితృరాజ వర ధనదుల
దార లనవరతంబు నీ దంపతులకు
ముదముదవు కొత్త భవుక మిడెదరుగాత. 5

చ. తనరఁగ కృష్ణరాయ వసుధాపతిసన్నిధి నల్లసాని పె
ద్దనముఖ సత్కవీంద్ర సముదాయముపోలిక రాజరాజ భూ
పునిసభనన్నయాది కవిపుంగవులట్టుల నేఁడు విశ్వసుం
ద్రనృపతి సమ్ముఖానఁ గవిరాజులు మన్ననలందిరియ్యెడన్. 1

మ॥ కూచి సత్యనారాయణమూర్తిగారు.

ఉ. శ్రీసతి రాజ్యలక్ష్మి సరసీరుహనాభుఁడు పుణ్యకీర్తి ప
ద్మాసనురాణివిద్య కమలాసనుఁడాయువు పార్వతీశ్వరుల్
మైసగమైనదాంపతిక మైత్రియునిచ్చుచు రంగనాయికాం
బాసుతు విశ్వసుందరు నపారకృపారస దృష్టిఁజూచుతన్. 1

సీ. ఒకవంక నిగమంబు లుచ్చరించుచు నవ
బ్రహ్మలోయననొప్పు వైదికులును
ఒకవంకరసకల్ప నోత్పన్నకీర్తులై
సఫలభాషణులైన సత్కవులును
ఒకవంకవస్తు వాదకలా రహస్యముల్
తర్కించు మహనీయ తార్కికులును
ఒకవంక ప్రత్యయ ప్రకృతిరూపకశబ్ద
శాస్త్రసంవాదులౌ శాబ్దికులును
గీ. మొదటఁగల్గిన బుధ సత్తములు వచించు
స్వస్తి మంత్రార్థములు సత్య సరణి వెలసి
త్రిపురసుందరి ధర్మ పత్నిగ నెసంగు
విశ్వసుందరు వృద్ధి గావించుగాక. ౭

ఉ. కరమగురూప సంపదను గాకయె పేరున గూడ విశ్వసుం
దరుఁడయి రంగనాయిక యనందగులక్ష్మికిబుత్త్రిఁడౌటచే
సరసిజనూతిపీని ననుజన్మునికన్నను బ్రేమఁజూచి వి
స్ఫురితకలాఢ్య నీ త్రిపురసుందరిగ్యూర్చి కృతార్థుఁ డయ్యెడిన్. ౩

మ॥ వెంపటి వెంకటశాస్త్రిగారు.

శ్లో. శ్రీరంగనాయికాంబా స్వీకృతసత్పుత్ర విశ్వసుందర శ్రీమాన్
జీయా త్సహస్రశరద త్సానంద త్రిపురసుందరీ సహితః. ౧

క. శ్రీరంగనాయికాంబా
కరస్వీకృతపుత్రినిన్ను కవిబుధసుహృదు
ల్గారిమరి దీవన లిత్తురు
సురుచిన్వరియించు త్రిపురసుందరి బాలన్. ౨

మ॥ నంబూరు తిరునారాయణస్వామిగారు బి.ఏ.

శా. శ్రీకాంతామణి కూర్మిపేర్మి వరియించంగా వెమున్మన్ని సు
శ్లోకంబైన భవత్కులమ్మును సుధీ లోకంబుమన్నించి త
త్సాకల్యాదృతి భారతీ సతి కటాక్షంబందితీ విష్ణు మీ
కాకళ్యాణుల సత్కృపఁగలుగుగా కైశ్వర్య విజ్ఞానముల్. 1

గీ. పుట్టినప్పుడె మీరూపు పొలుపుగాంచి
విశ్వసుందరుఁడను పేరు పెట్టిరార్యు
లమల సద్గుణ వైభవం బడరఁ జూపి
విశ్వసుందరవిఖ్యాతి వెలయ వయ్యా. 2

మ॥ ఆదిభొట్ల నారాయణదాసుగారు.

సీ. పెండ్లిపీటలఁ దొల్త వేడుక నొండొరుం
జూచియుఁ జూడని సోయగంబు
మొలకనవ్వులసాగె ముత్తెములొల్కఁ బూ
జపుబంతిసాగించు జాణరికము
బింబెనీటంగడు సందడిత్రోడనుం
గ్రమలు తడవితీయు గడుసుతనము
పంతమ్ము రెట్టింప బలువన్నియుల మేను
లలరుచుండగను దండాడు నేర్పు

గీ. చుట్టములకెల్ల ముచ్చట జూరఁ జేయ
క్రొత్త సేస్తమ్ము విడెము మార్పులనుగట్టి
కొన్న పిన్నయాలి మగళ్ళ గోరెకలచ్చి
వేలుపుల మిన్న నూరేండ్లు పెంచుగాత. 1

ఆ. కులము రూపు వయసు గుణము పేరొకటైగ
గలుగు నీవధూవరులు చిరాయు

వులుగ సుం(దుగాత భూసురాశీర్వాద
మహిమచేత లోక మాన్యులగుచు. 2

శ్లో. సుందరోజీవతు చిరమ్ బాలా(త్రిపురసుందరీ
వరో వధూర్జగన్నాధ కృపయా సర్వధాముదా. 3

మ॥ కే. వి. శేషాచార్యులుగారు.

క. శ్రీరస్తుజయోస్తులస
ద్ధీరస్త్వారోగ్యమస్తు దీర్ఘాయుర్భా
భ్యారోస్తుసంతతేర్వి
స్తారోస్త్వేత స్మహీశ దంపతులకిలన్. 1

సీ. జాబాలిగౌతమ జమదగ్ని కౌశిక
కణ్వకాశ్యపకుత్స గార్గ్యపౌం(డ
రోమశగాలవలోధ్రికవరతంతు
వత్సమంకణ భరద్వాజ కపిల
యాత్రేయ (త్రసదస్య యర్చనానసపౌం(డ
స్యావాస్య పురుకుత్స జామదగ్న్య
మొదలగు ఋషిగో(త్రముల నుద్భవించిన
యీసభ్యులగువిప్రు లిపుడిడియెడి

గీ. దీవెనల విశ్వసుందర (త్రిపురసుంద
రులకు దీర్ఘాయురైశ్వర్యములును పు(త్ర
పౌ(త్రసామ్రాజ్య విభవముల్ భవ్యకీర్తి
గలిగి సంతోషమున మన గలరు భువిని. 2

సీ. హరిపొత్తు నిరసించి సిరియిట కరుదెంచెం
గాకయీ చెలువెట్లు గలుగఁగల్గె

హరు మేనినఅయని గిరిజాత యరుదేర
కీ సర్వ మాంగళ్య మెటులభించె
సరసిజోద్భవునోట నొరపక భారతి
యరుదేర కీ కళ లబ్బెనెట్టు
త్రిపురసుందరులొక్క రీతిగ నిటురాక
తా బాల త్రిపురసుందరియెటాయె
గీ. అల త్రిమూర్తులు నాల్గడకై యైక్యమొంది
విశ్వసుందరరాయఁడై వెలసెనిట్లు
గాన లక్ష్మీవిభూతి దీర్ఘాయురధిక
సంపదలనీను మనుట నిస్సంశయంబు. 3

ఉ. బాలునిఫాలమున్ జవతిపంచుపుచంగురుఁ డంచు నెంచికా
బోలు ముఖంబుపంచె చెలిపాల్పుగఁజూచిన నిం దెయంచతం
డాలలనానతాననమె యాను ద్వితీయ శశాంకుడంచి డెన్
నూలనితోచ్చున్నూత్రమొక నూఱు మహాబ్దము లామెకుండుతన్. 4

శా. శ్రీవాడేశ్రీ కులాబ్ధి శీతకరుఁడా శ్రీవిశ్వసౌందర్య భూ
దేవోత్తంస శిఖామణిన్ గుణనిధిన్ ధీరాగ్రణిన్ తత్సతిన్
సావిత్రీ ప్రతిమాన మానధన సత్సౌభాగ్య భాగ్యోత్తమన్
శ్రీవాణీ గిరిజ ల్నిజేశులతుల క్షేమంబులన్ బ్రోచెదర్. 5

చ. స్థిరముగ చంద్రతారలును తీరుగభూమియు జీవరాసులున్
భరమగు పర్వతాళియును భానుఁడుసింధువు గంధ వాహుఁడున్
పరగఁగ కాలమానములు పాటిలు నంతటి కాలమీ వధూ
వరులకుఁగల్గు సంతతులు వర్ధిలుతన్ భువిఁ జిత్త విత్తుగన్. 6

విద్వత్కవి సభంకూర్చిన
శ్రీరాజా భుజంగరావుగారి విషయము.

శా. శ్రీ మంత్రి పెగడాబ్ధిసోముఁడు కళా సీమంతినీ లోలుఁడై
సామాద్యుత్తమ గానశాస్త్ర విదుఁడై సర్వజ్ఞ సత్సేవ్యుఁడై

భూమిన్ మోవ భుజంగరాయ విభుఁడై భోజాభుఁడై సత్కవి
స్తోమంబిట్లిటఁ గూర్చి లక్ష్మివర భూధుర్య క్రియా వార్యుఁడై. 7

(కళాపీమంతినీలోలత్వ, గానలోలత్వ, సర్వజ్ఞ సేవ్యత్వ, భూవహత్వములు భుజంగరాయనామమునకు సార్థకత్వములని శ్లేష.)

సీ. ఏకళానిధి కౌముదీ కుశలత చేత
సకలకువలయ భాస్వరతఁ గల్గె
నేలోక బాంధవు నాలోకనంబున
నాంధ్రభాషావని కబ్బె దీప్తి
యే చతురాస్యు భాషాచణ గరిమచే
మంజువాణికిఁ గల్గె మహిమ భువిని
నేఘను సరసత యిటఁ గూర్చి నిప్పుడు
కవిచాతకంబుల గమినియట్టి

గీ. సరసు శ్రీమంత్రి పెగడ భుజంగరాయ
సరసుఁడౌ గోపవనితా భుజంగరాయఁ
డెలమి బోచిచెడిగాత నూతోండ్లు మనగ
పుత్రపౌత్రాయురారోగ్య భూతులొసఁగి. 8

(1 చంద్రుడు, విద్యావంతుడు, 2 వెన్నెల, ప్రకాశత, వ్యాకరణ విశేషము, 3 కలవలు, విద్యాప్రపంచము, 4 బ్రహ్మ, చతురభాషి, 5 సరస్వతి, సద్విద్య, ఆపేరి ముద్రాక్షరశాల.)

చ. కవికులరంజకుం డఖిలగాఢ తమః పటలప్రహారియా
ర్యవినుతుఁడర్థి సద్విబుధరంజక భూరి వసుప్రదాతయున్
కువలయపాలకుండు రసకోవిదుఁడౌ ద్విజరాజ టంచు శే
శవహరులాత్మ మూర్ధధృత సత్కృతిగాంచు భుజంగరాయనిన్. 9

(చంద్ర భుజంగరాయల శభేదాధ్యవసాయము—హరి మనసుచే, హరుఁడు శిరసుచే, చంద్రుని వహించ హరికి షాన్పును, హరునికి భూషణమును, భుజంగరాయఁడయ్యెను, ధ్వని.)

క. శ్రీ మంత్రిప్రెగడ కులజ
క్ష్మామండలనాథ సరస కవికుల కల్పా
క్షేమంబు మాకు, కృపఁదమ
క్షేమం బెఱిఁగింపఁగల్గుఁ జేతోముదమున్. 10

చ. కడుఁ గృపతోడఁ దాము కవి గంధగజంబులఁ బెండ్లియందొకో
విడిదికిఁ జేర్ప నెంచి బహు వేడుకఁ గమ్మల నంపు వేళలోఁ
దడయక నాకుఁ గూడ దయఁ దామిపుడంపిన లేఖఁ జూడఁగా
వెడగు మదిన్ జనించె నెటు వెళ్లఁగఁ నౌనట కంచు భీతిచేన్. 11

క. మేలా కవి దంతిఘటా
జాలంబున నన్నుఁ గూర్పఁ జాలుదునె, దయన్
ఆలా ననుఁ జేర్పఁగఁ దమ
కేలా యాధోరణేచ్ఛ యిన సమతేజా. 12

గీ. ఐనఁ దామిటు గౌరవాహ్వానమొసఁగ
నుత్సవాలోకనేచ్ఛచే నుత్సుకతను
బొందియును గొంత సంశయం బొందినాఁడ
దానివారింపఁ బ్రార్థింతు ధరణిపాల. 13

సీ. కవివర్యులే తేరఁ గల్గుటకై తాము
నియమించు దినమెద్ది నిశ్చయముగ
తెల్పఁ గోరెదఁ దమ తెల్లనిపత్రిక
యందాదివారంబు పొందుపడియె
వివరణపత్రిక (programme) వేఁజూడ వేఱొక్క-
దినమని తోఁచెడి ఘన యశస్క-
చెలఁగి పరాధీన జీవనులము గాన
రవివాసరమె చాల రమ్యతరము

గీ. అదియొ? వేరొండొ? ప్రతిజాబు నంపఁదగును
శ్రమనొసంగితి నేతమ క్షమకు నిపుడు

పాతుఁడనుజుండి యాత్రేయ గోత్రజుండ
నవనివేంకట శేషాఖ్యుఁ డనెడివాఁడ. 14

మ॥ అయ్యగారి ఉమ్మన్నశాస్త్రిగారు.

శ్లో. రాజేతిబిరుదరాజిత వాడ్రేవుకులీన విశ్వసుందర శ్రీమాన్
జీయాచ్ఛివప్రసాదా చ్ఛ్రీ బాలా త్రిపురసుందరీనాథః. 1
శ్లో. శైలజామాతరం తుష్ట్యై శైలజాంమాతరం భజ
శైలజామాతరం విఘ్ననాయకం విశ్వసుందర. 2
శ్లో. మోహ కోపముఖ శత్రునాశనే సాహసాసుర విఖండ నోద్యమే
దేహిపోషరత విశ్వసుందరం పాహిభోమహిషదైత్యమర్దని. 3
గీ. విశ్వసుందరుఁడనునట్టి విధుసుతుండు
విరస విషమాంబకత్వంబు విడిచిరుచిర
దేహ సంపదచేత వర్తించెనేని
విశ్వసుందర తుల్యుఁడై వెలయఁగలఁడు. 4
శ్లో. జీయాత్సదాసుచరితం శ్రీరాజ్ఞీ రంగనాయికాంబాయాః
విద్యాధనాన్నదానై ర్నిర్జితసురధేను కల్పలతికాయాః. 5
శ్లో. వాడ్రేవు వంశపావనరాజ్ఞీ శ్రీరంగనాయికాంబాయాః
గాతుంచరితానివిధి శ్శేషోవాశక్తు యాజ్ఞ నోన్యాః. 6
శ్లో. శ్రీరంగనాయికాంబా శ్చాంచల్యం పుణ్యాజ న్నవైరిత్వం
చండీత్వం పరిహృత్యప్రాప్య స్థైర్యంచపాలనైశ్వర్యే. 7
శ్లో. సురీశ్రేణీవేణీ కలిత కుసుమాలంకృతపదా
పదాంభోజద్వంద్వ ప్రణిహితధియాం పోషణపరా
పరామాణిక్యాంబావతు సకలకళ్యాణజననీ
సదాశ్రీరంగాంబాం సకలనిమయుంబావనపరాం. 8

శ్లో. శుద్ధస్ఫటికసంకాశం । శూలాద్యాయుధధారిణం
భీమేశంమానసేధ్యాయే । శ్రీరంగాంబాశుభప్రదం. 9

శ్లో. దివ్యాయ్యగారి కులరాజదుమా మహేశ
ధీరేణసంస్తుతమిదం చరితంమనోజ్ఞం
వాడ్రేవువంశ పరిపాలక రంగమాంబా
తత్పుత్రయోర్విజయతాం భువిసర్వకాలం. 10

మ॥ బలిజేపల్లి లక్ష్మీకాంతంగారు.

సీ. నవమల్లికా ప్రసూన మతల్లులనమించె
శ్రీరాఘవుని శిరస్సీమ నెవ్వి
తరళతారాగణ స్ఫురణఁ దాల్చెవినీల
ధారాధరాభ గాత్రమున నెవ్వి
అనురాగజనిత ఘర్మాంబు బిందుచ్ఛటా
గమరేఖఁదాల్చె నంగమున నెవ్వి
సురసమూహావిసృష్ట సుమవృష్టిదలపించె
నవవివాహ సభాంగణమ్మున నెవ్వి

గీ. స్వీయకళ్యాణవేళను దోయిలించి
పుడమి కానుపురాముపైఁ బోసె నెవ్వి
విమలమగునట్టి నేస ముత్యములగములు
సిరులొసఁగుగాక నీవధూవరుల కెలమి. 1

సీ. అనుకూల దాంపత్యమున కుదాహరణమై
యలరు వారి పరస్పరానురాగ
మాత్రయొక్కటిగాదు భార్యాభర్తలకును బొం
దులు మాత్రమే వేఱఁ దోఁచుగాని

పతి శరీరంబులోపల సగంబిల్లాలి
దనుపలుకు వాస్తవంబయ్యె వీరి
కరచిన్నమంతేని కొఱంతయెందును లేదు
ధర పండువంటి కాపురముకోరి
గీ. రనుచుఁ బ్రజలెమ్ము వేనోళ్ళ నాడుకొనఁగ
పార్వతీపరమేశుల భంగిగాను
ధరణిఁ జిరకాల మీవధూవరులు కీర్తిఁ
బరగుదురుగాత సౌభాగ్య గరిమచేత. ౨

సీ. జవదాటి యెఱుఁగదీ యువతీలలామంబు
పతిమాట యామెకుఁ బదేఁడిమాట
అత్తగారన్నచో నత్యంతమగు భక్తి
ఆడుబిడ్డలన దివ్యానురక్తి
తలలోనినాలుకగా మెలఁగుఁ జొట్టాలలో
గలదాని ననిగర్వ కలన లేదు
చదువులలో సరస్వతియె పాతివ్రత్య
పుణ్యాంగనాశిరోభూషణంబు
గీ. అనుచులోకము తనుగొని యాడుకొనఁగ
నించుకేనియు వ్రేలువంపించుకొనక
ధాత్రినూరేడు లైదువతనము మోయు
శీలి ! బాలాత్రిపురసుందరీ లక్ష్మాంగి. ౩

మ. కవివాక్యంబులు తప్పిపోవనెడు లోకఖ్యాతికిన్ లోటుదే
కవివాగత సత్కవీంద్ర నికరోక్త శ్రీకరాశీర్వచః
ప్రకరశ్లోకము లర్థగాములగుచున్ వ్యాసాదిమౌనీంద్ర వా
క్యవిధిన్ జెల్లునుగాక దంపతులకున్ గళ్యాణపూర్ణంబులై. ౪

మ॥ బయపునేటి వెంకటజోగయ్యగారు.

ఉ. రాయ భుజంగరాయ మహరాజబిడౌజ కవీంద్రచంద్రమా
ధీయుతులై నమీరలు విధేయున కన్పినలేఖగాంచ నెం
తేయెదసంతసించె, జగతీధవ! యేనొక పండితుండనా
నాయెడమీకుగల్గు కరుణారస మట్లొనర్చెంచె వింతగాన్. 1

క. సుడిగాలి జిక్కి వెల్వడి
కడుముదముననోడరేవు గాంచినభంగిన్
విడివడి నావలనెల్లరు
నడచిరి వాడ్రేవుజేరు న్యాయముగురిగాన్. 2

క. వ్యవహార లంపటంబున
దవిలిపెండ్లిజూడరాక తడసినకతనన్
గవిస త్తమ! క్షమియింపుడి
యవిరళమతితోడ జోగయాఖ్యుని నిపుణున్. 3

క. పండితుల కష్టమెల్లను
పండితులకె విశదమగును పండితవర్యా
పండితుడగానుసుండీ
మండితగుణ దోషములను మన్నింపదగున్. 4

ఉ. శ్రీకరి వాడరేవు కులశేఖరి దొడ్డమపేట కెన్నర
త్నాకరివంచు నెంతురుగదా ముదమందుచు బండితాళిల
త్తీకరి రంగనాయకమ కీర్తి విశారదవమ్మపేరిమమీ
స్వీకరపుత్రి పెండిలి యశస్విదిగానగుగ గొమ్మసమ్మతిన్. 5

ఉ. విందుము విశ్వసుందరుడె పెండ్లికుమారుడటంచు నెంతయున్
సుందరగాత్రియా త్రిపురసుందరి పెండ్లికొమార్తెయంచు వా
యందము చందముంగనే బుధాళులు సంతసమంది పొంగరే
ముందెపుడిట్టి ముద్దుమొగముల్ గనియుంటిమెరంగమాంబరో. 6

గీ. రూప నామంబులొక్కటే రూఢిగాను
కూర్మి దాంపత్యమున కేమికొదువ యంచు
రంగనాయిక దేవి యీ రసమెరింగి
వియ్యమందిన నేర్పది వింతగాదె. 7

క. చిత్రపటంబుల రూపులు
నేత్రోత్సవమొదవజేసి రెగడెనుసుండీ
స్తోత్రంబు లేలమిక్కిలి
పాత్రిలు దంపతులుమిగుల భాగ్యములందున్. 8

సీ. మున్ను కౌసల్యకు గన్నులపండువ్వ
గావించె నేపెండ్లి గారవమున
అల సుభద్రకుచత్తు రానంద మే పెండ్లి
యొనరించె నెంతయు నొప్పుమిగిలి
పద్మాలయకు నేత్ర పర్వం బొసంగె నే
పెండ్లిని సొంపెల్ల బేర్మిదీర
తొల్లి రుక్మిణిదేవి కుల్లాసమొదవించె
నే పెండ్లి చొప్పెల్ల నెలమితోడ
గీ. విశ్వసుందరు పెండ్లిష్టు వేడ్కమీర
రంగనాయికమణి యంతరంగమునకు
నట్టియానంద సందోహ మంద జేయ
త్రిపురసుందరికోరెక్కలు దీర్చుగాత
అనుచు వేంకటజోగయ యభినుతించు. 9

మః తిరుపతి వేంకటేశ్వరకవులు.

శ్లో. ఐశ్వర్యవంతంకుర్యాత్త్వాం సతతంరంగనాయికా
కుర్యాచ్చిరాయుషంధాతా విశ్వసుందరభూవిభుః. 10

శ్లో. దంపత్యోరనయోర్యాభ్యా తుకుమారశ్చతనూభవః
గౌరీశంకరయోర్లక్ష్మీ పద్మలోచనయోరివ. 2

శ్లో. తల్పం మేకోఽధిశేతేతరుణి! బతళయేతల్ప ఏవా_స్మదీయే
క_స్త్వంభర్తాకపర్దీతవ మమతుపతిర్యాభ్రాతి మాన్యోకపర్దీ
ముగ్ధేఽహం నీలకంఠోనహినభుజగభు_క్తే పతిర్నాగభూషో
గచ్ఛత్యుర్వీధ్రిపుత్ర్యాపరిహసితతమో దంపతీపాతుశంభుః. 3

శ్లో. యంభుజంగం సమాసాద్యకవితా వారకామినీ
అత్యాసక్తిదితరాంతోఽయం జీయాల్లకవరాధిపః. 4

(అర్థము.)

1. రంగనాయికా=మహాలక్ష్మి. రంగనాయికమ్మగారని వ్యంగ్యము.

2. తనూభవః కుమారః=ఔరసపుత్రుఁడు తనూభవః=మన్మధుడు, కుమారః=కుమారస్వామి.

3. తల్పం=శయ్య. (భార్య) కపర్దీ=జటాజూటముగలవాడు. (గవ్వ గలవాడు) నీలకంఠః=గరళకంఠుఁడు. నెమలి. భుజంగభుక్=పాములనుతినునది.

5. భుజంగం=విటుని. భుజంగరావుని.

శ్లో. శ్రీయాదంబుజలోచనాకుశలవా లంకారకాంతోదితా
మాయాదాసమయాద్రుశానన మయాభర్తారమానందినీ
శ్రీయోదావిబుధా బలానత పదాసీతాభిధానాధరా
దాయాదాసదయోదయా ర్ద్రహృదయాపాయాదిమాజంపతీ. 5

సీ. జాబిల్లితలమీది చకచందనము సర్వ
మంగళాస్పదమైన మైత్రిసందు
నొసలిపైభూతి మంతుండంచుఁ దెల్పు రే
ఖలు కేల ముప్పొంక లాలయువాలు
భూతాధిపత్యంబు పొలుపుగిరీశ భా
వము చిరాయుష త విమలయశము

త్మాసురభోగి లోక స్తవ్య మగువిభ
వమువాహినీనర త్వంబుగలిగి
గీ. త్రిపురసుందరియను పేరి దేవిఁగూడి
సాగియువిశ్వేశ్వరుఁడు విశ్వసుందరుండు
స్వాత్మసముజేసి నిన్నెప్డు సాఁకుగాత
విశ్వసుందరరాయ పృథ్వీసహాయ. 6

మ॰ ఉరమందుంచుట దేమిగొప్ప ? మొగమందుంచంగ నుంకించుట
బ్బురమా ? యంచు శరీరమున్ సగముదాఁ బూబోణికర్పించిత
త్పరుఁడై యొప్పెడి రాజశేఖరుఁడు తాత్పర్యమ్మునై విశ్వసుం
దరరావున్ గృహిణీసమేతు స్వసమున్ గావించిరక్షించుతన్. 7

మ. అనుఁగుంజేరియుసి మున్నుగాలలిత నానావిభ్రవంబందఁదా
నునదద్రూపము మీఱురూపమును బూనుంబుద్ధిఁజామల్ మొదల్,
దనసర్వంబు పరిత్యజించి సతిచిత్తంబెకుక్కకామేశ్వరుం
డనుదేవుండిసుఁగాక భద్రములు రమ్యంబైన యీజంటకున్. 8

సీ. ఎవ్వానితండ్రితా నవ్వారి యాకలా
సారస్య మెఱిఁగిన ధీరవరుఁడు
ఎవ్వానితల్లిలోకైక ప్రసిద్ధంబు
లగు సద్గుణంబుల కాకరంబు
ఎవ్వాని మాతా మహియగు పెంపుడుతల్లి
రంగాంబ త్రిభువనారాధ్యచరిత
ఎవనిభావుకుఁడు భూపవరుఁడయ్యును గవి
త్వముచెప్పి మెప్పించు ధన్యతముఁడు
గీ. ఎవని భార్యనియోగులం దెల్లఁబెద్ద
పేరుగల వడ్లమన్నాటివారి పడుచు
అతఁడు శ్రీవిశ్వసుందరుం డనుగతార్థ
నామకుఁడు వర్ధిలుత జమీందారుఁడగుచు. 9

చంపకమాలిక.

జనకుఁడనన్ గవీశ్వరుఁడు, శాశ్వతకీర్తిమతల్లి తల్లి, పెం
చిన యలరంగనాయికమఁ జెప్పిననోటనిఁ కేరి నేనిఁ జె
ప్పనగుదు రెల్లవారు, కవిపండితసంఘము నేఁడుగూర్చి నూ
తనమగు తోషిపఁ దొసికిన యుదారుఁడు బావ; భుజంగరావుగా
యనజనప్రాయనీ జనసమాదృతిచే నభిధానుకూల్యమున్
గనుటయకాక భూభరణ కార్యమునందును దాదృశుండె, వీ
రిని నిటులుంచి యావయిపు రీతి గణింతమునీదుభార్య పు
ట్టినయలచోటు వైదికపు శీల నియోగపుఁ డెక్కుఁగూడఁ గ
ల్గినయది సర్వమున్ సుపథిలీలఘటిల్లుచేతఁ జూ? జయం,
బునకు నివాసమయ్యెనిది, భూసురరాజ? యికొక్కమాట, యెం
దునకునుగాని కట్టుఁబడి తోషిపలు లేనికతానఁ జుమ్మిగా
యనమణికాయనీమణులు హాయిగఁబాడుట దీనఁగల్గె, నే
మనదగుశర్వ... యిటకు నాగతుఁడైనను నాతిరీతిపా
యినిగలిగింప నేర్చెనె? య టేనియుఁ "బూరుషగానమంగనా
జనముల సంస్కృతం" బనెడి... మెతకుంగతి యేమి? పెండ్లినే
యొనరుచుకోఁగ నిచ్ఛగల యోగ్యుల కియ్యది మార్గదర్శిగాఁ
గనపడుచున్న, దిట్టితగు గాయకులున్ గవులున్ బ్రసిద్ధగా,
యనులునుగల్గు కోటిసభ లారసియారసి నేఁడుకూపకూ
ర్తనియతినున్న మాకిపుడు మానసమెంతయు సంతసించె, నే
మన? గదవాలరాజిటు సమాదరణం బొనరించిగాయనీ
జనకవిగాయకాదులకు సంతతమున్ బ్రతివత్సరంబు మ
న్ననలనొనర్చు, నిచ్చొటఁ గనంబడవిట్టిపనుల్, భవచ్ఛుభం
బుననిదిమెుల్క యెత్తెనిఁక ముందును నీవిదిభార్య తోడఁడే,
యనిమదినెంచి కాఁదగినయట్టి విభుండవుగాన సాహితీ
వనితను గీతితోఁగలిపి భవ్యగతిన్ గనఁ జేయుచున్ జమీన్

దనరెడితక్కువారలకు దారినిజూపఁగదయ్య? "బావనీ
కుసుమతినీవు తక్కరులకున్ గురువై" రని ముందువారు దీ
నిని గడుమెచ్చుకొందురు జనించినకస్తురి వంశమిక్కుతం
బునను బరీమళించిపయిఁ బొంపిరివోవుచు నోడరేవు తో
వనుజగమెల్ల మొల్లపు సువాసన నిండఁగఁజేయు నిక్కుతం
బున నభివృద్ధినొందెదవు పూర్వపురాజులబోలి నీవిలన్. 10

క. మొదలన్ గస్తూరీ సం
పదగల్గినయింటఁబుట్టి వడసిననిన్న
య్యాదివీడదునీవద్దా
నిదిగందావినను, సహజ నిత్యముకలిమిన్. 11

సంగన్న గారిమీదిపద్యము.

సీ. భూరిశ్రవోవైరి భూతమయ్యెంగాక
పడసెనే భూరిశ్రవః ప్రియంబు
గురువిరోధంబుకై కొనిచరించెంగాక
కావించెనే గురు గౌరవంబు
రారాజుతోడి వైరము వహించెంగాక
యందెనేరాజ రాజాదరంబు
సభయంబుగానరుల్ స్వరముబాసిరిగాక
సభయంబుగా నరుల్స్వరమువినిరె

గీ. అర్జునునిచేతి గాండీవ మనుటయెట్లు
నీవు సభలోనఁ గెలబూనిన విపంచి
అన్న? తుమరాడసంగన్న నిన్నుఁగన్న
అమ్మకేయమ్మసరి పార్వతమ్మగాక.

భూరిశ్రవోవైరి భూతము=భూరిశ్రవస్సను వానికి శత్రువు. భూరిశ్రవః ప్రియంబు=చాలచెవులకింపైనది. గురువిరోధంబు=ద్రోణాచార్యు

లతోడివిరోధము, రారాజుతోడి వైరము=దుర్యోధనునితోడి శత్రు
ము. రాజరాజాదరంబు=మహారాజుల యాదరణము. సభయంబుగా
భయముతో కూడునట్లుగ, అరులు=శత్రులు, స్వరము బాసిరి=దచ్చి
సభ X యంబుగా=సభ నీరగునట్లుగ నరుల్=ప్రజలు. స్వరమువినిె

మ॥ బొండాడ సూర్యనారాయణగారు.

సీ. శ్రీమీర కీలకనామ సంవత్సర
ఫాల్గునమాసానఁ బ్రాభవమున
నరుణోదయంబున నశ్వనీ నక్షత్ర
యుతగాృహ లగ్నాన క్షితినిగల్గు
నూరిజనుల్ మెచ్చ శుక్ల చౌతిని బుధ
వారాన బందరు వాడలోన
శ్రీయుతుం డైవట్టి శ్రీరాజ విశ్వాసుం
దరరావు బహదరు తగవరించె
గీ. దేవిగను శ్రీమతినిబాల త్రిపురసుందా
రాంబ నావధూవర వివాహంబు కవిజ
నాళికతులిత మోదమింపడర నొసఁగి
మేలు దీవెనలనుగాంచి మించెఁబేర్మి. 1

క. హరిహర కమలభవులు శ్రీ
ధరజాతా శారదాంబ తరుణులతోడన్
గరమను రక్తిమెలంగెడి
కరణిని వారిలమెలంగఁగా హరిఁగొల్తున్. 2

క. కొడుకులను సంపదాళిన్
బుడమిపయిన్ బొందఁజేసి భోగములెల్లన్

గడు సంప్రీతిగ వారికి
నిడగానుతియించువాఁడ నెల్లదివిజులన్. 3
ఆ. వె. సర్వసంపదలను సౌఖ్యమారఁగఁగాంచి
కవిజనాళిఁ జాల గారవించి
భావవృద్ధినొందు భంగిని దలపోసి
వారువృద్ధినొందఁ గోరువాఁడ. 4
క. శ్రీమంత్రి ప్రగడాన్వయు
శ్రీమంతు భుజంగరాయ క్షితిపునివలె నే
వేమించి పెండ్లికొడు కిల
లో మించుతఁ గీర్తితోడ లోకులు మెచ్చన్. 5

మ॥ నిడదవ్రోలు సుందరం పంతులుగారు.

సీ. సిరిమించు సెరిమించు దురళించు సరిగంచు
వరలు కడాని దువ్వలువవాఁడు
పగడంపు జిగిపెంపు నొగలిఁప ఒగుసొంపు
నెగడు లేయడుగుల సొసగువాఁడు
క్రొందమ్మి లఁదమ్మి ముఁదమ్మి చఁదమ్మి
చెఁదు వాల్గన్నుల చెలువువాఁడు
తులలేని వలరేని నెలరేని లలిఁగాని
యలరారు మేనిసోయగము వాఁడు
గీ. మేలు జేజేల రాచఱాఁడాలువాఁడు
వాడరేవు కులాబ్ధి పార్వణ శశాంకు
విశ్వసుందర రాట్ప్రభు వీరమాత
రంగనాథ్యుక మనుమేలొసంగి మనుచు. 1

శా. గంగావాహినిరీతి వెన్నెలగతిం గల్పద్రుమం బట్లు సా
రంగాంకాకృతి వెండికొండ సరణిన్ రాయంచ భంగిన్ దరా
భంగస్ఫూర్తిఁ బటీర శోభబల భిద్వాహంబు చందంబునన్
రంగాయమ్మ యశంబు నిండుకొనియెన్ త్రైలోక్య మబ్రంబుగాన్

సీ. రారాజుసభకు జేరనినాటి ద్రౌపది
జననాథునిండ్లకు జననిలచ్చి
నహుషుఁడాసింపని నాటిపౌలోమిస
పత్నితోఁ బోరని పర్వతసుత
వనములో భర్త బాయనినాటి దమయంతి
సౌమిత్రిదిట్టని జనకతనయ
మునియంచు శక్రునిగనని నాటియహల్య
వనజాక్షుపై నలుకఁగొనని సత్య

గీ. వాడరేవ్వులాబ్ధి పార్వణశశాంక
విశ్వసుందరరాట్ప్రభు వీరమాత
రంగనాయిక దేవితోఁడంగరంబు
సాటియౌనేమొ యితరుల మాటయేల 3

మ॥ శ్రీవిద్యాభిలాషిగారు.

చ. భళిర కవీంద్ర రత్నముల భాసిలునీసభ కృష్ణదేవ రా
యలటు వసంతకాలముల యందొనగూర్చిన వానిబోలె, సౌ
మ్యులగు కవీంద్రులిచ్చు వరముల్ గొని సౌఖ్యములందుమీ సతిన్
గలసిచిరాయు రున్నతుల గాంచుము మించుము విశ్వసుందరా.

4

మ॥ శ్రీపాద శివరామసిద్ధాంతిగారు.

శ్లో. శ్రీమత్పూర్వ నిశాకరా వవనిభూ స్సోమాత్మ జన్మాగురు
శ్శుక్ర స్సూర్యసుత స్తథాతిమహిమా శ్రీసైంహికేయ శ్శిఖీ
శ్రీమాద్గల్యాస గోత్రపావన మము శ్రీ రంగనాధాంబికా
సూనుం రక్షతు విశ్వసుందరవిభుం భార్యాయుతం సర్వదా.

పద్యములువ్రాసిన కాగితముపైని సంతకము
లేకుంచుటచేఁగవిపేరు గ్రహింపఁజాలమైతిమి.

గీ. ధనము విద్యయు నాయువు పెనగొనంగ
విశ్వసుందర నామంబు వినుతికెక్కి
నీతిచంద్రిక వెదజల్లి నేర్పుమీర
భువిబ్రకాశించుగాత సద్బుధులు పొగడ 1

సీ. చంద్రమతిగూడి యల హరిశ్చంద్ర నృపతి
సత్యవాక్పరిపాలన సలిపినటుల
త్రిపురసుందరి గూడి వర్తింతుగాత,
నిర్మలంబైన సత్కీర్తి నెగడుచుండ. 2

మ॥ కర్రా పాపయ్య శాస్త్రులుగారు.

శ్లో. విశ్వసుందర మనోహరాకృతీ విశ్వలోకపితరా రమాహరీ
విశ్వసుందరవిభుం సతీయుతం సంతతం సమవతాం దయాయుతౌ
శ్లో. నాకాతీర్థకులోద్భవం ప్రభువరం పత్నీయుతం బాలకం
సూరివ్రాత కవీశ్వరాఘ శుభకృ త్సద్బాంధవై ర్వేష్టితం
నానాదేశ సమాగతాన్ బుధజనాన్ సంభావయంతంవరం
ప్రజ్ఞావాంచిత విశ్వసుందరమముం రక్షేదుమానాయకః. 2

మ॥ వఝ్ఝల చిన సీతారామస్వామి శాస్త్రిగారు.

శ్లో. అజీకలో త్వధికమల్ల సతాహృదాబ్జ
భాస్వచ్ఛచీ క్షణ ఇవా యమనారతంచ
శ్రీ విశ్వసుందరవిభు శ్రితకల్పకస్స
ద్గోత్రోద్భవాం త్రిపురసుందరితోల్లసంతీం. 1

క. ఎందాక బుధవంతులు
కందోయి వృషాకపాయి కాంతయుగాఁగన్
బొందుముద్దము వృషాకపి
యందాకం దంపతులకు నయ్యెడు శుభముల్. 2

శ్లో. భుజఙ్గాభిఖ్యాసంకలిత కవిరాజద్బుధగురో
త్రిలింగశ్రీసీమన్ జితమదన తేజో విభవతః
దయాచ్ఛే శ్రీకంఠ శ్రితజన సురాగాత్రనకధం
భవంతం సర్వజ్ఞం విబుధసమవాయః కలయతి. 3

ఆర్యవర్యులారా! తారంచితదయబంచిన సంచికనుగాంచి ముఖంబుగాంచి సముదంచితమతినై రానుంకించియు నావిరించి తలంపున సంచితములు ననివార్యములునగు యాచకార్యములు నిరోధించుట నమ్మహోత్సవమవలోకించు భాగ్యంపు దుర్లభత మదినెంచుచు గృతజ్ఞతాపూర్వకంబుగావధూవరుల నిట్లాశీర్వదించితి గాననే గవిపండితసభ కేగంజాలని లోపంబికక్షమ్యం బన్న లోపములతో మాపమ్ములఁ బరిపకివిధమ్ములఁబ్రార్థించుచున్నవాఁడ.

1 పద్యమునకు.

భుజఙ్గాభిఖ్యా సఙ్కలిత=భుజఙ్గనామక. (అన్యత్ర సర్పశోభాయుత. కవిరాజద్బుధగురో=కవిశ్రేష్ఠాయితపండిత శ్రేష్ఠ(అన్యత్ర. కే, శిరసి, విరాజమానః బుధగురుః చన్ద్రః యస్యతస్యసంబుద్ధిః) బుధస్య చంద్రపుత్రత్వా దితిభావః) త్రిలిఙ్గ శ్రియః త్రిలిఙ్గభాషాయాః సీమన్, సీమాయిత, తత్రనిపుణేత్యర్థః, (అన్యత్ర త్రిలిఙ్గభాషాయాః శ్రీశైలద

త్పా రామ కాళేశ్వరాత్మ కలిఙ్గత్రయ మధ్యవర్తిదేశప్రవర్తమానత్వా దితిభావః) తేజోవిభవతః కాన్త్యతిశయేన) జితమదన మదనాతిశాయి రూపవన్నిత్యర్థః) అన్యత్ర (హతమదనదయాబ్ధే=దయాసముద్ర (ఉభయత్ర సమానమేతత్) శ్రీకంఠ=శ్రీః సరస్వతీకంఠే యస్యతస్య సంబుద్ధిః. (అన్యత్రగరళకంఠ) శ్రితజనసురాగ=ఆశ్రితజనబద్ధరాగ, ఆశ్రిత కల్పవృక్షేతివా (ఉభయత్ర సమానమేతత్) సర్వజ్ఞం=సర్వవిదం (అన్యత్ర ఈశ్వరమిత్యర్థః-ద్వయం యోజనీయం.

8 పద్యమునకు.

అబ్జభాస్వచ్ఛుచీక్షణః=పద్మనేత్రః, శ్రితకల్పకః=ఆశ్రితసురద్రుః శ్రీవిశ్వసుందరవిభుః=తదాఖ్యః అయం ప్రభుః, సద్గోత్రోద్భవాం=ఉత్తమగోత్రజాతాం, త్రిపురసుందరితోల్లసన్తీం=త్రిపురసుందర్యాఖ్యాం, శ్రితకల్పకః, విశ్వసుందర విభుః, అబ్జభాస్వచ్ఛుచీక్షణః, సద్గోత్రోద్భవాం, త్రిపురసుందరీమివ, అనారతం, అధికముల్లసతా, హృదా, అంగీకరోత్విత్యన్వయః, ఉపమానవాక్యేఽర్థత్రయం యోజనీయః

I అబ్జభాస్వన్తౌ శుచీక్షణేయస్యసః, విష్ణుః, త్రిభిఃపురైః దేహైః. లక్ష్మీసీతారుక్మిణీరూపైస్సుందరీత్రయాఉల్లసన్తీం,సద్గోత్రోద్భవాం, భూపుత్రీం, అథవా, గోఃజాత్రియతిమై నాకమితి గోత్రస్సముద్రఃతజాం, అధికముల్లసతా, హృదాలక్ష్మీః విష్ణువక్షస్థలస్థితత్వాదితిభావః.

II అబ్జః, చంద్రః, భాస్వాన్, సూర్యః శుచిరగ్నిఃతే అక్షిణియస్య స ఈశ్వరః-సద్గోత్రోద్భవాం, హిమవతఃపుత్రీం త్రిపురసుందరీం బాలాం, అధికయాముదా ఉల్లసతా, హృదాచిత్తేన, అంగీకారశ్చాత్ర అంగతాపాదనమితిజ్ఞేయం.

III అబ్జభాస్వచ్ఛుచీక్షణః, ఈశ్వరః, సద్గోత్రోద్భవాం, హిమవదుత్పన్నాం, (గంగాయాహిమవతః ప్రభూతత్వాత్) త్రిపురసుందరీం, త్రిభిఃపురైః మందాకినీ, గంగాభోగవతీరూపైః దేహైః సుందరీం, అధికం, శిరః, కే, అధికం, (విభక్త్యర్థేఽవ్యయాభావః)

సర్వత్ర త్రిపురసుందరీతీతి ధర్మోవి ర్తతే, తయా ఉల్లసంతీస్సైవ త్రిపురసుందర్యేవ భవతీతి త్రిపురసుందరితోల్లసంతీత్యస్య త్రిపుర సుందరిత్యేవార్థః. త్రిపురసుందరిపదస్యవసంత తిలకాయామఘ టనీయతయా తథాకృతమితిజ్ఞేయం.

3 పద్యమునకు పుష్పవంతులు, రవిచంద్రులు. వృషాకపి శివుఁడు. లేక విష్ణువు, వృషాకపాయి, గౌరి లేకలక్ష్మి.

గూఢశ్లేష శంకితమతినయి యిట్లుసూచించినందుకు క్షమింపఁబ్రా ర్థించుచున్నాను. తప్పులు క్షమింప బ్రార్థించెద.

మ॥ శ్రీరా వీరబ్రహ్మముగారు.

షోడశదళపద్మబంధ సీసపద్యము.

గీర్వాణినల వల్లకీరావ కరణి ప,
ద్యావధూవతంసగీ తాళిపోల్చ
కర్ణాటపాటవా కర్ణతకలితోరు
కౌతుకంబు సొనాయి గాలిదెలుప
సూరివరజనాళి జ్యోత్స్నా మాగధ
సంతతుల్ శశ్వద్యశంబు సెన్న
కన దభినవ్యద్యార్యజన మృదుమధురసాం
చిత సూక్తులోలుక నాశీస్సులొప్ప
గీ. రాణ దైవారమానస ప్రియులైన
యా స్తనికరోల్లసపు తీవులలర రమ్య
గంధమలఘుతతామోదీ కరమునొచు
నబ్బురంబింపు హృత్కంజ హృద్యంబుగాగ
నహహ యకలంక గతిని కళ్యాణమయ్యె. 1

శా. శ్రీరామా స్తన గంధసౌరభనవ శ్రీదేవి సంతోషమిం
పారన్ భూరిఫణాగ్ర రత్న రుచులా శాలింబదివిరిపగం

క్షీరానేక శిరాళిబొల్చు యహిపైపవ్వళించున్ సతీయుక్తుండౌ
శ్రీరంగేశ్వరుఁ డీవధూవరుల నాశీర్వాదముల్ జేయుతన్. 2

మ॥ నందిరాజు చలపతిరావుగారు.

సీ: శ్రీరంగనాయికాంబో సువు పైనుండి
కోమరైన కథలచే గులుకునపుడు
అంటినగందుదు వంచునిన్ బందుగుల్
మించి కన్నులఁ గౌఁగిలించునపుడు
ఈడు బాలురతోడఁగూడి విద్యాభ్యాస
మాచరించుచు మోదమందు నపుడు
వ్యవహార నీతుల దవిలి గ్రహించుచు
చతురత్వమును వెద జల్లునపుడు
గీ. ఎఱిగియుంటిని నీసౌరు లింపుగులుకు
త్రిపురసుందరితో నేడు దేజరిలుట
గంటినానాట నీసిరి కన్నుగవకు
నరిదిగలిగించె విశ్వసుందర కుమార! 1

ఉ. సుందరగాత్రియౌ త్రిపురసుందరి చేఁగరు లీవయద్దినిన్
పొందుటచేతగల్గెగద పొల్పుగుకస్తురి మేలితావి ద్యా
గంధము నీకు బుట్టువున గల్గెగదా యిటుమీర లిర్వురుం
జెందుడిదీర్ఘవైభవ మశేషసుఖంబుల్లు విశ్వసుందరా! 2
సీ. ఇప్పుడు పెండ్లికై రంజిల్లుచుపోలిక
నెల్ల చుట్టములతో నెసఁగుమయ్యా
ఇపుడు విద్వత్కవి హితముఖ్యులనుబోలె
నెల్లకాలముగూర్చి యేలుమయ్యా
ఇపుడు వైణికవాంఛ కేచ్ఛ జనించిన
పోలిక నిత్యంబు బూనుమయ్యా

ఇప్పుడు వధువుపై నింపొందు రాగంబు
వర్ధిల్లఁజేయుచు వరలుమయ్య
గీ. దాన సత్సంతతులు భూరి దానవిభవ
మైహికాముష్మిక సుఖంబు లనుభవింపు
మిత్యుదియెకాదె సకల సమీహితంబు
విశ్వసుందర పెళ్ళికొండ్లు వృద్ధిఁబొందుఁడు.

ఉత్పలమాలిక.

మానవుఁడౌట పూర్వభవ మానిత కర్మ విశేషలబ్ధమా
దానవరుండు దారగతి దార్కొనుగావున నిట్టిసంగతిన్
మానసమందు నిల్పి పెర మానిసులం దనురాగ మెప్పుడున్
మానకయున్న నీర్ష్యయును మత్సరమాదిగ దుర్గుణంబులున్
మానును మోదముప్పతిలు మంచిగుణంబుల మేటిరాశియా
మానిని శాస్త్రచోదిత సమంచిత ధర్మ విధింగరంబునన్
బూని దృఢానురాగమును బొందఁగ సద్ధన, ధర్మ, కామ ని
ర్వాణ సుఖంబులెల్ల దన పాలిటివౌ మఱియెట్టి యీడు నా
డేనడతం జరింపనగు నేగతి నీతికి నింపుసొంపు నా
నానడలూని యాత్మమది నవ్యమగా ఖసముబ్బఁజేసి య
న్యానగుణౌఘ బీజముల నోర్పుమెయిన్ వెదజల్లెనేనియున్
వానికినాఁడు నాటికభి వర్ధనమేపును గల్గియవ్వియిం
పూనును, గానఁదాను సతియున్ మది భేదములేక యామెయే
తానును దానెయామెయనఁ దత్త్వగతిం దమరేక భావమున్
బూనుటగల్గు నిట్టుగల పూరుషుపాలివి యెల్ల భాగ్యముల్
పూనిక సాఁగు నెల్లెడలఁ బొంపిరివోవుచుఁ దద్గుణాళిలో
కానజనోప యుక్తతనుఁగాంచును, జవ్వన మిట్లుసాఁగ సం
తానము విస్తృతిం దనర దానికతంబున బంధులోక స
మ్మానము గాంచి వారిదగు మన్ననచేఁ బరితుష్టిఁజేయుచున్
బూనిక దైవమిచ్చిన యపూర్వపు టాజ్ఞల జేయుచుంటమే

తానననేమ నీపరిణయంబునుగాంచఁగ లాభమింతయున్
గానఁగరాదటంచనక కౌతుకవృత్తిని నెల్లవారలున్
గానఁగ వచ్చినట్లు మన కార్యముగాదని తోఁచిపుచ్చక
వ్వానికి సెట్టిలోటులును వాల్పడకుండ సహాయభావమున్
మానుగ బూనియుంట కడు మంచిదిసుమ్మి దె వూరుపార్థమున్
గానను నీదుభావయతి గౌరవమొప్పఁగఁ బండితాళి స
త్స్థానము చేయునట్లు జన మాన్యభవజ్జనయిత్రిబంధులన్
దానతి రక్తిగాచుగతిఁ దండ్రియు నేర్పరియౌచుఁగార్య సం
ధానమునందుఁ బ్రౌఢిమము దాల్చినష్ఠాలిక వానిఁజేయుచున్
ధీనిధివౌచుఁ బెద్దల మనీషులచె ప్రియొనర్చి దాని చే
నీనడలెల్లవారలకు నెమ్మినొసంగఁగఁ దీర్చికొంచు దు
ర్మానవజాతి చెంగటికి రానెడమియ్యక బాంధవావళిన్
సానునయంపు వాక్యముల నాదరణంబునఁ జూచె దేనిని
న్నానని యెల్లరుం బొగడ నర్హుఁడవౌదువు దానవార్థు
దాననులొచు దీవెన లనంతముగానిడఁ బెక్కువేండ్లు నీ
చాన్వనుగూడి నిశ్చలత సౌఖ్యమునందుచుఁ బుత్రిపౌత్రి సం
తానమునందివర్ధిలుము ధర్మసమాదృతి భిశ్వసుందరా! 4

మ॥ సత్యవోలు అప్పారావుగారు.

ఉ. శ్రీసతియుల్లసోక్తులను చిత్తమునరి దలపోయుచుండి యు
ల్లాసముతోడఁగాఁగిటను లాలనఁజేసెడు వేళకోరికల్
వీసరబుచ్చకేమెలఁగు వింతలుకగ్గె నితాంతభావముల్
తాసమకూర్చుకేశవుఁడు ధన్యునిజేయుత విశ్వసుందరున్. 1

సీ. పునుకదండలదీసి పులికళాసముదీసి
పీతాంబరంబులఁ బ్రీతిబూని

విదియచందురుదీసి వింతజడలదీసి
కూకటిపెన్నెరు ల్గూడగట్టి
ఫాలనేత్రముదీసి ఫణిభూషలునుదీసి
జలతారుకుళ్ళాయి తలనుదాల్చి
పాపపేరులుదీసి భస్మంబు త్యజియించి
ముత్యాలసరములు బూరటించి
గీ. త్రిపురసుందరి వరియింప దివ్యసుంద
రాకృతినిదాల్చి వాడరే వాన్వయమున
నవతరించిన శివుడన్న నల్లురుటరు వె
విశ్వసుందరనామంబు వెలయుచుంట. 2

గీ. ధరను వర్ధిల్లు విశ్వసుందర సమాఖ్య
ధర్మపత్నీసమేతుడై తనరుచుండి
త్రిపురసుందరి గుణమణి తేజరిల్లు
సాధ్వియైపతిభక్తితో సంతతంబు. 3

మ! తాడిమళ్ళ నారాయణమూర్తిగారు

శ్రీవృత్తము.

రా (జా) వా(దేశ్వ) రం (గ) నా (యకమ్ము) 1

కన్యావృత్తము.

ఆహ్వానంబుల్। వహ్వాయంచున్। బహ్వానందం। పాహ్వానంబౌ. 2

స్వాగతవృత్తము.

క్షేమమాబుధులు ? సేమమెవిప్రుల్ ?
క్షేమమాకవులు ? సేమమెమిత్రుల్ ?
క్షేమమాజనము ? సేమమెబంధుల్ ?
క్షేమమాసుతులు ? సేమమెనారుల్ ? 3

మౌక్తికమాలావృత్తము.

భూషణముల్ వేఱపాదుగనేలా
భూషలకున్ వన్నెపొలయువారల్ ?
వేషముసాజమ్ము వెలయుచుండన్
దోషముశృంగార తోడవులుంపన్. 4

మణిగణనికరము.

సతిపతులొకరయి సరసగతినరుం
ధతితనపతియును దనరినవిధమై
యతులితశుభముల ననవరతముఁబొం
దితరణివెలిగెడిదినములుమనుతన్? 5

చంద్రకళ.

కోరుకోరుకలు దైవమొసంగున్ గోధనధాన్య సమృద్ధియా
చేరుపేదలు చెందుదురెల్లన్ సిద్ధినిబొందెదు కార్యముల్
వారువీరను భేదములేమిన్ వర్ణవివక్షత లేకయే
పాత్రస్థారెకు సాయముఁబొందన్ సాగుచునుండుదు రిచ్చటన్. 6

కవికంఠభూషణము.

కవికల్పభూజములుగారె మహాత్ములు పేరుపేరునన్
కవియన్నవారలకు గారవుఁబేర్మిని వార్తలంపుచున్
కవికట్నమిచ్చెదము కానుకలిత్తుము రండిరండియో
కవిపుంగవుల్ సభకుఁ గండ్లకువిందులు సేయుఁడీయనన్. 7

మణిమాల.

కవితన్ సలక్షణముగన్ వికాసమును జెందఁజేయుదురుగా
కవిశేఖరుల్ తిరిగితొంటి గారవము నొందుచున్నయెడలన్
సువివాహముల్ జరుగుచోట నూరిజను లెల్లరొక్కసభగా
డవిశేషలాభమొందవున్ విడంబనము సంప్రదాయమగుటన్. 8

మంగళమహాశ్రీవృత్తము.

చెంగలువతోరణము చెన్నలరఁబందిరులసేవకులు జేధ్వనులమ్రోయన్
అంగజునిరూపమున నకులుని దేజమున నాయువున శేషునినిబోలన్
అంగనలుముచ్చటల నందముగ నాడుచునహర్నిశలు నొక్కత్రుటిసేయన్
మంగళముబాడుదురుమానవసువాసినులుమాధవుఁడు దీవన లొసంగన్. 9

ఆర్యవర్యులారా !

తామహీన కృపా విశేషంబునం దయచేసిన శుభలేఖ గ్రహించి తత్కుతూహల వీచికలఁదేలుచు వివాహమహోత్సవ దర్శనాయత్తంబయి నచిత్తంబును మరలు[illegible]లిపి [illegible]యకులకంటె బాలురకు వైభవావలోకనేచ్ఛమెండని మత్కవితాకన్యను యుష్మత్కథన మందిరమునకు నాకుంగల స్వల్పవస్తుసముదాయము వధూవరులకుఁ గానుకగా సమర్పింపఁ బంపితిని గాన బాలయగు నయ్యాబలసురక్షితముగ గమ్యస్థానముఁజేరిన శుభవార్తనాకుఁ గర్ణామృతంబు.

మ॥ కొంపెల్ల సుబ్బారాయశాస్త్రిగారు.

శ్లో. శ్రీబాలాపతిసంగతాభిరమతా నిత్యం ప్రజానందితా
శశ్వన్నందతు విశ్వసుందరవరః పత్నీకృతైరుత్సవైః
సాహస్రాష్టావతురంగనాయక మహారాజ్ఞీ ప్రవృద్ధాతయో
ర్దంపత్యోశ్చిరజీవినోరవిరతం కల్యాణపారంపరీం. 1

శ్లో. విశ్వసుందరవాల్లభ్యా ద్బాలాత్రిపురసుందరీ
అనన్యకన్యాసామాన్య లావణ్యేత్యనుమీయతే. 2

శ్లో. బాలాత్రిపురసుందర్యాః కరగ్రహమహోత్సవాత్
విశ్వసుందరసన్మూర్తీ రాజతేరాజశేఖరః. 3

శ్లో. తయోస్సుందరయోః కన్యావరయోరనురూపయోః
అవినాభావసంబంధః కస్యనస్యాన్మహోత్సవః. 4

శ్లో. పరస్పరానుబద్ధం తమన్యోన్యానుపఘాతకం
త్రివర్గం సేవమానాత్తా జీవతాంశరదాంశతం. 5
శ్లో. ఏవమాశీఃకృతామోదే కుర్రుసద్గ్రామవాసినా
ధరామరేణ కొంపెల్ల సుబ్రహ్మణ్యమనీషిణా. 6

మ॥ చేతమంగలము వెంకోబారావుగారు.

అయ్యా!

తాము పంపిన శుభలేఖలంజూచి యెంతయు సంతోషించితిని కవి పండితజనుల సమావేశమప్పుడప్పుడు కలుగుట మిక్కిలియనుకూలమే?

నేనీకర్ణాటక దేశమందుండుటవలన నాంధ్రభాషా సేవనుజేయుట కు, అవకాశములేకయున్నను భాషయందభిరుచిమాత్ర మప్పటియట్లున్నది తాము నన్ను స్మరించి జాబువ్రాసినదియెక్కువ. తమయుద్దేశము నెఱవేరి నవిషయమందు జాబువ్రాయింపవలెనని వేడుచున్నాను మఱచి కర్ణాటకలిపియందు వ్రాసినాడను. మన్నింపుడు.

కొంగురుకవిబుధ వాణీశ్వర
వరమంగళవాగ్వితాన వైతులిలస్రైషి ...
రిలపాపగ్రహభీతిన్
స్మరియింపకలరుడుపూర్ణ చంద్రద్యుతితోన్.

మ॥ క. భాస్కరరావుగారు.

ఆర్యులారా?

కళ్యాణ మహోత్సవకారణంబున, నానా నగరంబులనుండి మాపురంబునకు విచ్చేసి మమ్ములధన్యులుగ నొనర్చిన పండిత శిరోమణులగు మీకెల్లరకు వందనంబుల నర్పించుచున్నారము. పరమహర్షోత్కర్షంబులు మనంబునం బెనగొన మాయాంధ్రభాషాభివర్ధనీ సంఘమువారు మీకత్యం

తవినయంబునఁ బ్రియంబున స్వాగతం బొసంగుచున్నవారు. భద్రాత్ము లగు మిమ్ముబోని పెద్దలరాక యెల్లరీతుల నిప్పట్టణ భావికాలాభ్యుదయ సూచకంబగు నంచు నెంచెద. ఈపుణ్యదినంబు బందరు పురచరిత్రంబునం జిరకాలంబుకడుంగడు నెన్నఁదగియుండు.

ఆంధ్రభాషాభివర్ధన పరాయణులు నిర్మలధిషణా ధురంధరులుపరమదేశాభిమాన మాననీయులగు మిమ్ములను సందర్శించు నీ సమయంబున మన్ననంబు స్వదేశభాషావిషయంబుఁ గూర్చి యొక్కించుక ముచ్చటింపు ననుంబురికొల్పెడి. మనభాషపై నభిమానముంచి తద్గత వర్తమాన స్థితిగతులనారసి తదభివృద్ధి నమార్గంబులం బర్యాలోచించి నిశ్చయించు తలంపుఁగల్గి యిట్లుకోవిదులు సభకూడుటఁజూడ మన యాంధ్రంబిరికి శుక్లపక్షతుపాకరుని చందంబునం బెంపొందుచు మనదేశంబును వెలయించుననుటకు సందియంబు లేదుగదా. పదివత్సరంబులక్రింద నిట్లాంధ్రాది ద్రవిడభాషల నెల్ల నుద్ధరింప నొకపూజ్యుని ప్రేరణంబున సంఘంబొండు చెన్నపురియం దేర్పడియె. అదియది కొంత మనభాషకును నుపకారంబొనర్చెఁగాని వలసినంతచేయకయ క్షీణశేషంబయ్యె. అప్పటినుండి యిప్పటివఱకును దాని బునరుజ్జీవింపం జేయఁదలంచువారైన లేరైరి. రెండునెలలక్రిందట చెన్నపురియందు మరలదేశాభిమానులు కొందఱాంధ్రభాషాభివృద్ధ్యర్థమాలోచింప నొకసభగూర్చిరని వింటిమి. తత్కార్య నిర్వహణమునకు వారెట్టి మార్గముల నేర్పఱుచుకొని యేదనుకనేమి యొనర్చినదియుం దెలిసి యానందింప నాంధ్రప్రపంచంబువేచియుండెడి. మనముద్దేశించిన కార్యం బెయ్యెదియైనం బ్రత్యక్షక్రియారూపంబునం బ్రకటంబైనఁగాని మనయుద్దేశంబునకొక ప్రయోజనంబుగలుగదు. కావున, మనభాషయున్న నికృష్టదశకువగచి తదభివృద్ధినిగూర్చి వలయు ప్రయత్నములొనర్చు టవశ్యకర్తవ్యంబంచునెంచి శ్రీమునగాల జమీందారుగారు మున్నగు పరమదేశాభిమానులు విజ్ఞానచంద్రికతోడ మనయాంధ్రప్రపంచంబును గొన్నిమాసములుగ వెలయించుచున్నవారు. వారికిందోడుగ నీబందరుపురమునందును భాషాభిమాననిధానులు కొందఱాంధ్రభాషాభివర్ధనియను పేర నొకసంఘముగ నేర్ప

డిరి. ఇపుడీసంఘమున మన తెనుగు జిల్లాలలోనున్న ప్రముఖులనేకులుగలి సిమనభాషాభివృద్ధికిం దోడ్పడుచుండుటకుఁ జాల సంతసింపవలసియున్నది. అయిన నిందనుక మనభాషారమణి యెట్టి మార్గములంబయన మొనర్చిన గమ్యస్థానంబుఁజేర్చి కృతకృత్యతఁగాంచగలదోయను విషయమును నిర్ధారణ సేయఁగల్గునట్టి పండితబృందం బొకయెడఁ గూడుట సంభవింపమియొకయొక లోపంబుగనుండె. అదియును శ్రీశ్రీరాజా మంత్రిప్రెగడ భుజంగరావుగారి ప్రయత్నంబున నేటికి నివర్తింపఁబడినందులకు వారికనేక వందనముల న ర్పించుచున్న వాడను. ఇట్టిమహోత్కృష్ట సమయంబు సఫలంబగునట్లుగస భాసదులగు కోవిదతల్లజులు మనభాషాభివృద్ధి విషయ[illegible]ప్రామాణిక మార్గంబు నుపదేశించు వారగుదురుగాత.

నవరసాలంకార భూయిష్టంబులై చదువరులమనంబు లపహరింపం గల్గు పద్యకావ్యము లమందానంద సంధాయకంబులైయైనను నిజముగమ నదేశాభివృద్ధిని మదినెంతుమేని యెల్లప్పుడు వానితో మనము తృప్తినొంది యుండఁజాలము. తీయఁగానుండునని చక్కెఱను మాత్రము తిని ప్రాణు లు జీవింపఁజాలవుగదా. కావునసె మహాత్ముండగు పన్నుయనూరి వచనప్ర బంధములకుం దోవఁజూపె పిదప నిపుడు తమదర్శన భాగ్యంబు మాకొ సంగి నయన పర్వంబొనర్చుచుండు మహాత్ములనేక వచన ప్రబంధములను ర చించి యీదేశమునకు శాశ్వతమైన మేలొనర్చిరి. వీరేశలింగ కవిపుంగవు లును నవలలను మనోహర కల్పితకథలకు మార్గదర్శకులగుటయు గాక ప్ర కృతి శాస్త్రరచన యిట్టిదంచును తెల్పిరి.

సద్గురు వరేణ్యులారా?

ఇట్లు మీరెల్లరుచూపిన త్రోవనే మేమిప్డు త్రొక్కుచున్నవారము. మనము ప్రకటించు నేగ్రంధమైనను కేవలము వినోదమునకుఁగాక దేశము న కేదేనొక గొప్పమేలు సేయఁగల్గుటకె యుద్దేశింపఁబడి యుండవలయు గదా. మనము మనమాతృ దేశము కొఱకట్టి ఘనకార్యంబు లొనర్చి మన జీవితంబులను సార్థకంబుగ నొనర్చుకొన వచ్చునో తెలుపుమహాపురుష జీ వితంబులును మనదేశంబు తనదు నికృష్టదశనుండి వెలువడిరెట్టి మార్గంబు

ల నవలంబించినఁ దనతోఁడి దేశములలోఁ దలయెత్తి తిరుగఁగల్గునో చూపఁగల్గు నానాదేశచరిత్రలును, మనచుట్టునున్న ప్రకృతి యొక్క సత్యస్థితి మనకుం గోచరమగునట్లొనర్చి ప్రకృతిశక్తులననాయాసంబుగ మనవశముఁ జేసికొనఁగల్గు రాజమార్గంబులఁ బ్రకటించి మనుజులను సత్యశాస్త్రజ్ఞాన తేజోవిరాజితులుగ నొనర్పఁ జాలియుండు ప్రకృతి శాస్త్రములును [illegible] కను నట్టి యితర ప్రయోజనంబుల కొఱకుద్దేశింపంబడిన గ్రంథ రాజంబులను బ్రకటించుటవలననె నిక్కంబుగ నాంధ్రభాషాభివృద్ధియు దేశాభివృద్ధియుఁ జేసిన వారమగుదుము.

గ్రంథ[illegible]ంబులిట్లుండ పద్యప్రయోగంబుఁగూర్చియొక మాట చెప్పవలసియున్నది: అతిదీర్ఘసమాసముల నల్లనపేక్షింపక, శ్లేష యమకరచనలకొఱకుపాటుపడక తేటతెలుగు మాటలతో నర్థాన్వయసౌలభ్యం బొదవవిషయంబు గనులఁగట్టినట్లు విస్పష్టంబుగఁ దోఁచునట్లు వ్రాయుటయె మనభాషకు మేలొనర్చుటగుఁగాదె? అయిన నసాధువులగు శబ్దరూపంబులను వాడుటయైన స్వభాషా సంప్రదాయములను విడిచి యన్యభాషాజాతీయములను దెలుఁగున వినియోగించుటయైన యుక్తమనుట నా యుద్దేశమించుకయుఁగాదు. మనము వ్రాయునది తెలుఁగై యుండవలయుం గాని తెలుఁగును నింగ్లీషునుగాని యొకవింతభాషయై యుండఁజనదు. ఆంగ్లేయగ్రంథకర్తలును బత్రికాలేఖకులును నిర్దిష్టముగ నాభాషను వాడి యెంత యావశ్యకమంచు నెంచుచున్నారో మనమెఱుఁగుదుము. మనమును వారిభాషనట్లెవాడు టవశ్యకర్తవ్యముగ భావించుచుందుముగాదె? వారిభాషయందు వారికంత గౌరముండిన మనభాషయందును మనకంతగౌరవ మెట్లుండకుండు. అయిన నొక్కవిషయమును మనము మఱవఁగూడదు. మనభాషలోలేని క్రొత్తవిషయములను వ్రాయుచుండు నపుడు శబ్దములును గ్రొత్తవి వాడ వలసివచ్చును. వస్తువు క్రొత్తదైనపుడు దానిని తెలుపుశబ్దము క్రొత్తదైన దోషంబెట్లగు? కావున నీవిషయమున సందియముంచక పెద్దనాది పెద్దలుచూపిన మార్గము నవలంబించుచుఁ గ్రొత్తశబ్దములను వలసినచోటులనెల్ల ధారాళముగ వాడుటయె మనభాషకు శ్రేయస్కరంబగునంచు భా

వించెద. పైనిచేర్కొనిన ద్రవిడభాషాసంఘమువారు పదార్థవిజ్ఞాన శాస్త్ర సంబంధశబ్దములు కొన్ని యేర్పఱచిరి. తక్కినశాస్త్రములకును నట్టిపట్టికలు సిద్ధపఱుపఁబడునేని గ్రంథకర్తల కమితమగు సాహాయ్యమొదవినదగు (నాగరప్రచారిణి సభవారి పాత్రము తృప్తికరంబైయుండిన మనకీశ్రమ గల్గకుండును.) కావుననే తదర్థమాంగ్లేయ భాషంజక్కఁగ నెఱుంగు కోవిదులగు కొందఱును సంస్కృతాంధ్రభాషావిదులగు పండితులు కొందఱును నొకసంఘముగాఁ గూడి ద్రవిడభాషాసంఘమువారు కొంతచేసివిడిచిన యుత్కృష్ట కార్యమును బూర్తిచేయఁ బ్రార్థించు చున్నాడను. ఈవిషయమునె కొన్నిదినముల క్రిందట బ్రహ్మశ్రీ వేదము వేంకటరాయ శాస్త్రులు గారికి విన్నవింప వారీ కార్యమునకు వలయుసాయమెల్లఁ జేసెదమని ప్రీతిమెయి వచించిరి. సభాసదులగు తజ్ఞులయభిప్రాయంబులును నిట్టిదయగునంచు భావించెద. ఇట్లేర్పడనగు సంఘమువారు నూతనపదప్రపంచమునకు వాగనుశాసనులగుటయకాక నూతనగ్రంథములను బరిష్కరించుటయు దత్ప్రకటనమున కనుమతి యొసంగుటయు మహాభారతాద పురాతనగ్రంథరత్నంబులను దత్ప్రకటన కర్తలిచ్చవచ్చినట్టుల నెట్లో దిద్ది ముద్రింపక ప్రామాణిక పాఠముల ననుసరించు నట్లొనర్చుటయుఁ గూడవారికవశ్యకర్తవ్యములగునంచు భావింతురుగాత.

ఇట్లు మనభాషాభివృద్ధినిగూర్చి చెప్పవలసిన విషయములు చాల కలవు. గ్రంథవిస్తరభీతిచే వానిలో నొకటిరెంటిని స్మారకసూచించితిని. భాషాభిమానంబుచేఁ బురికొల్పఁబడి మముబోంట్లకు గ్రంథరచనయందనుదినముగల్గుచుండు కష్టములు కొన్ని నిరూపించుచుఁగా కంచునిట్లువచింప సాహసించితి. ఇష్టదేవతాప్రసన్న మయినపుడు వరమడుగుట తప్పుగాదుగదా. సర్వేశ్వరానుగ్రహంబున నిట్టి సభలు తఱచు గూర్పఁబడుచుండుగాత. ఇట్టికాలంబున మహాత్ములగు నిందఱు పండితులసందర్శన భాగ్యమొదవుటకవకాశం బొసంగిన శ్రీరాజా భుజంగరాయ్‌గారికిని, మాపురంబు నలంకరించి మములను ధన్యులుగ నొనర్చిన కోవిద శ్రేష్ఠులకును ఆంధ్రభాషాభివర్ధనీసంఘమువారు తమ మనఃపూర్వక వందనములనర్పించుచున్నవారు.

10789